

Genomförande av Århuskonventionen Finlands sjunde rapport 2025

**Finland har upprättat denna rapport i enlighet med
partsmötesbesluten I/8, II/10, IV/4 och VI/7**

Rapportansvarig:	Charlotta von Troil
Underskrift:	Undertecknad elektroniskt
Datum:	

Genomföranderapport

Rapportörens kontaktuppgifter

Part:	Finland
Nationell kontaktperson för konventionen:	
Ämbetsverk:	Miljöministeriet Resultatområdet för förvaltning och internationella ärenden/ Enheten för internationella ärenden och EU-frågor
Tjänstemannens namn och titel:	Charlotta von Troil, Lagstiftningsråd
Postadress:	PB 35, 00023 STATSRÅDET Alexandersgatan 7, Helsingfors
Telefon:	+358 504484953
Fax:	
E-post:	charlotta.vontroil@gov.fi
Nationell kontaktperson för rapporten (om annan):	

I. Rapportprocess

Rapportprocess, myndighetskonsultation och -medverkan samt hörande av allmänheten och beaktande av detta:

1. Rapporten är upprättad genom tjänstearbete i miljöministeriet. Våren 2024 begärdes anmärkningar från centrala organisationer om Finlands föregående genomföranderapport och mer allmänt om situationen i fråga om genomförandet av Århuskonventionen. Organisationernas anmärkningar beaktades i utkastet till ny rapport.

2. Hösten 2024 begärdes anmärkningar om rapporten först av experter vid Miljöministeriet och därefter under en omfattande remissbehandling av ministerierna, andra myndigheter och organisationer. Utkastet till rapport fanns till påseende på Miljöministeriets webbplats från och med 15.10.2024 och allmänheten hade möjlighet att anföra anmärkningar om det. Under remissbehandlingen ordnades ett informations- och diskussionsmöte om konventionen och rapporten, som var öppet för alla. Anmärkningar till rapporten anfördes av BirdLife Suomi rf, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, Finlands miljöcentral (Syke), Utrikesministeriet, Undervisnings- och kulturministeriet, NTM-centralerna, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf, Finlands naturskyddsförbund rf, Finlands Näringsliv EK, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC samt Social- och hälsovårdsministeriet. Kommentarer i remissvaren beaktades i tillämpliga delar vid upprättandet av den slutgiltiga rapporten.

II. Särskilda omständigheter som är relevanta för rapportförståelsen

Särskilda omständigheter som är relevanta för rapportförståelsen inbegriper t.ex. beslutsstruktur, konventionens direkta konsekvenser och eventuella ekonomiska restriktioner med väsentlig inverkan på genomförandet av konventionen

3. Finland förband sig till Århuskonventionen 1.9.2004 och den införlivades i Finlands rättsordning med en lag (767/2004) och en förordning (866/2004). Den 10.6.2008 antog Finland konventionsändringen gällande genetiskt modifierade organismer.

4. I Finland tillämpas konventionsbestämmelser oftast inte direkt eftersom den nationella lagstiftningen ändras på erforderligt sätt innan konventionen träder i kraft. Samma princip gäller för Århuskonventionen. I motiveringarna till högsta förvaltningsdomstolens avgöranden har dock hänvisats till konventionen som styrande av tolkningen av lagstiftningen.¹

5. I Finland är regionförvaltningsverken samt närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna) regionala miljömyndigheter. Det finns sex regionförvaltningsverk i Fastlandsfinland, varav fyra handlägger miljötillståndsärenden. Det finns 15 NTM-centraler, varav 13 sköter miljöfrågor. Tillstånd enligt miljöskyddslagen (527/2014) och vattenlagen (587/2011) behandlas vid regionförvaltningsverken och tillsynen ankommer på NTM-centralerna, som också använder sin yttranderätt för det allmänna intresset när det kommer till miljöskyddet vid beslutsfattande enligt miljöskyddslagen. NTM-centralerna ansvarar för största delen av de beslut enligt naturvårdslagen (9/2003) som förutsätter rättsprövning. NTM-centralerna är också kontaktmyndighet och behörig myndighet enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017). Säkerhets- och kemikalieverket Tukes är behörig myndighet i tillståndsansökningar enligt gruvlagen (621/2011) och kemikaliesäkerhetslagen (390/2005). Kommunala miljöförvaltningsmyndigheter har tillståndsbehörighet i ärenden av mindre betydelse och sköter tillsynsuppgifter. Finlands miljöcentral (Syke) är en forsknings- och utvecklingscentral inom miljöområdet som är underställd miljöministeriet. Syke stöder bedömningen och valet av mål och medel för en hållbar utveckling samt verkställandet av miljöpolitiken. Syke sköter också flera lagstadgade uppgifter, såsom myndighetsuppgifter som gäller miljökonsekvenser som överskrider statsgränserna samt uppgifter i anslutning till nyttjande och vård av vattentillgångar som hör till Jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde. I statsrådet ansvarar Miljöministeriet för kulturmiljöfrågor i samarbete med Undervisnings- och kulturministeriet. Museiverket fungerar som sakkunnigmyndighet i fråga om skyddet av kulturarvet och -miljön. Dessutom har 22 regionala ansvarsmuseer en uppgift som gäller

¹ Se bland annat HFD 2024:70, HFD:2023:62, HFD 2019:97 och HFD 2018:1.

kulturmiljöer enligt museilagen (314/2019). Museerna fungerar på sitt område som sakkunnig på kulturmiljöer, i synnerhet i fråga om den bebyggda miljön och det arkeologiska kulturarvet.

6. I statsminister Orpos regeringsprogram (2023) har man beslutat att förnya statens regionförvaltning och inrätta ett nytt tillstånds-, styrnings- och tillsynsverk, och reformen har inletts. Till det nya riksomfattande och sektorsövergripande ämbetsverket fogas bl.a. regionförvaltningsverken samt ändamålsenliga uppgifter inom NTM-centralernas ansvarsområde för miljö. Den nya tillstånds-, styrnings- och tillsynsmyndigheten sköter i fortsättningen centraliserat myndighetsuppgifter i enlighet med miljöskyddslagen (527/2014), vattenlagen (587/2011), avfallslagen (646/2011), lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017), naturvårdslagen (9/2023), lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) samt vissa andra miljölagar (såsom lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program 200/2005 samt delvis marktäktslagen (555/81), markanvändnings- och bygglagen, från och med 1.1.2025 lagen om områdesanvändning). Dessa uppgifter omfattar i synnerhet sådana tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter som hör till regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas behörighet samt andra uppgifter i anslutning till dem. Syftet med regionförvaltningsreformen är dock inte att ändra på behörighetsförhållandena mellan statens och kommunernas miljörelaterade myndighetsuppgifter.

7. Åland är en ögrupp med ca 30 000 invånare och ett landskap med omfattande självstyrelse. Enligt 18 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om bl.a. natur- och miljövård, friluftsliv och vattenrätt. Åland har bl.a. en egen miljöskyddslag (Landskapslag om miljöskydd, 2008:124) och en lag om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (Landskapslag om miljökonsekvensbedömning, 2018:31), som innefattar planer och program. Likaså finns det en landskapslag om markanvändning och byggande (Plan- och bygglag för landskapet Åland, 2008:102). Åland har en egen förvaltningslag (Förvaltningslag för landskapet Åland, 2008:9), men förfarandena skiljer sig knappt från den nationella förvaltningsprocessen. I vissa andra ärenden tillämpas Finlands nationella lagar t.ex. vad gäller domstolssystemet och -förfarandet inklusive sökande av ändring. Denna rapport redogör för de nationella bestämmelserna och förfarandena.

8. Under de senaste åren har det skett betydande förändringar i miljöregleringen.

9. Den nya klimatlagen (423/2022) trädde i kraft i juli 2022. I klimatlagen föreskrivs om nationella klimatmål, också kolneutralitet före 2035, samt om planeringssystemet för klimatpolitiken. År 2023 infördes också bestämmelser om ändringssökande i lagen.

10. Den nya naturvårdslagen (9/2023) trädde i kraft i juni 2023. I reformen granskades behovet av att ändra lagen bl.a. med tanke på rättigheterna i konventionen.

11. En totalreform av markanvändnings- och bygglagen (MBL) inleddes våren 2018. Den nya bygglagen (751/2023) godkändes 2023 och den träder i kraft i början av 2025. Den nya lagen gör bekämpningen av klimatförändringen till en del av bygglagstiftningen. När det gäller den nya lagen om områdesanvändning, lagen om samhällsutveckling och lagen om samhällsbyggande pågår reformen fortfarande. Den nya lagen om områdesanvändning innehåller riksomfattande mål för områdesanvändningen, bestämmelser om planläggningssystemet och havsplaneringen och betonar liksom MBL miljöfrågor, medborgarnas deltagande och öppenhet i planeringen av områdesanvändningen. Lagförslaget ska enligt planerna gå vidare till riksdagen våren 2025 och träda i kraft i början av 2026.

12. Enligt 6 § i Finlands grundlag får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av övertygelse, åsikt, eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person, och bestämmelser om främjande av likabehandling i offentlig och privat verksamhet samt förbud mot diskriminering finns i diskrimineringslagen (1325/2014). Enligt grundlagen är utövandet av grundläggande fri- och rättigheter inte avhängigt av finskt medborgarskap. Detta förbud mot diskriminering gäller alla rättigheter som konventionen innehåller, i enlighet med artikel 3.9 i konventionen. Tjänstemän som arbetar vid myndigheter omfattas med stöd av 2 § 3 mom. och 118 § i grundlagen av tjänsteansvar, dvs. ett mer omfattande och strängt rättsligt ansvar för sitt arbete och dess följder än normalt. Tjänsteansvaret har av hävd ansetts omfatta både straffrättsligt och skadeståndsrättsligt ansvar.

III. Lagstiftnings-, reglerings- och andra åtgärder för genomförande av artikel 3.2–4, 3.7 och 3.8

Hur har man genomfört artikel 3.2–4, 3.7 och 3.8 om allmänna bestämmelser, i synnerhet

artikel 3.2 – hur har man säkerställt att tjänstemän och myndigheter bistår allmänheten och ger vägledning:

13. Alla bestämmelser om grunder för god förvaltning i 2 kap. i förvaltningslagen (434/2003) inverkar på de statliga och kommunala myndigheternas verksamhet. Till dessa bestämmelser hör rättsprinciperna inom förvaltningen (6 §) och kraven på ordnande av möjligheterna att uträtta ärenden, kraven på rådgivning samt kraven på ett sakligt, klart och begripligt språk (7–9 §). Myndigheterna har även en allmän samarbetsskyldighet (10 §). Bestämmelserna i 3–5 kap. i lagen har också betydelse.

14. Enligt rådgivningsskyldigheten ska myndigheterna inom ramen för sin behörighet och enligt behov ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller uträttandet av ärenden. Rådgivningen är avgiftsfri. Om ärendet inte hör till myndighetens behörighet ska den om möjligt hänvisa kunden till den behöriga myndigheten. Utöver denna allmänna skyldighet innehåller förvaltningslagen och speciallagar om olika förfaranden detaljerade bestämmelser som innebär att myndigheterna bistår och vägleder allmänheten i utövandet av rättigheterna.

15. Enligt 23 § i förvaltningslagen ska ett ärende behandlas utan ogrundat dröjsmål, och en myndighet ska på en parts begäran ge en uppskattning om när ett beslut kommer att ges samt svara på förfrågningar om hur behandlingen framskrider. Kap. 5 i lagen har dessutom bestämmelser för situationer där den som vänder sig till en förvaltningsmyndighet inte kan det språk, finska eller svenska, som myndigheten enligt språklagen ska använda. Då fullgörs myndighetens skyldigheter via översättning och tolkning.

16. På avgörandet av ett ärende inverkar bestämmelserna i 6 kap. i förvaltningslagen om utredning av ärenden och hörande av parter, som kompletteras av ganska detaljerade bestämmelser om behandling av ärenden i miljöskyddslagen och annan miljölagstiftning och med stöd av vilka man exempelvis i olika skeden av förfaranden ska tillhandahålla information om möjligheterna att delta och söka ändring och om tidsfristerna i anslutning till dessa.

17. Bestämmelserna i kap. 7 i förvaltningslagen berör allmänt bl.a. skyldigheten att motivera beslut (45 §), anvisningarna om hur man begär omprövning (46 §) samt besvärshanvisningens innehåll och fogandet av den till beslutet (47 §). Andra bestämmelser av betydelse berör upplysningarna om besvärsförbud och oöverklagbarhet (48 §) samt förfarandet för rättelse av besvärshanvisningar (49 §). Ett sak- eller skrivfel i ett beslut kan rättas antingen på initiativ av en myndighet eller en part (8 kap.).

18. Regionförvaltningsverken och NTM-centralerna ger råd och betjänar via olika kontaktkanaler i ärenden som hör till deras verksamhetsområde. I kungörelser av ansökningar som gäller miljö- och vattenhushållningstillstånd anges alltid föredragandes kontaktuppgifter, vilket underlättar för en part eller intresserad medborgare att kontakta den ansvariga personen.

19. Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, offentlighetslagen) och bestämmelserna om god informationshantering i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019, informationshanteringslagen) har särskild betydelse för allmänhetens informationssökning. Hur rätten till information tillgodoses behandlas mer utförligt i rapportavsnittet om artikel 4. Allmänhetens rätt till information tillgodoses också genom bestämmelsen i 19 § i offentlighetslagen om myndigheternas skyldighet att lämna ut uppgifter i ett ärende som ännu behandlas.

artikel 3.3 – hur har man främjat allmänhetens utbildning och medvetenhet i miljöfrågor:

20. Miljö- och utbildningsmyndigheterna främjar miljöfostran och allmänhetens kunskaper i miljöfrågor. Grunderna för de riksomfattande läroplanerna, examina och planen för småbarnspedagogik utgör en bas för behandling av klimat- och miljöfrågor i undervisningen och utbildningen. På Utbildningsstyrelsens webbplats finns stöd- och lärmaterial för klimat- och miljöfostran, cirkulär ekonomi och kulturellt hållbar fostran, inbegripet ett kulturmiljöperspektiv, som lämpar sig för olika skolstadier och läroämnena. Information om kulturmiljöer finns också på Undervisnings- och kulturministeriets webbplats. Dessutom finns miljöinformation till exempel på Finlands miljöförvaltnings, Miljöministeriets, Finlands miljöcentral och NTM-centralernas webbplatser. Miljöministeriet regionaliserade år 2003 uppgifter som gäller koordinering, utveckling och expertis inom miljöfostran och miljömedvetenhet till Mellersta Finlands miljöcentral.

21. Utvecklingsprojekt inom miljöfostran har finansierats med miljöförvaltningens riksomfattande understöd för miljöfostran och miljöupplysning. Projekt som främjar miljömedvetenheten har även fått del av utbildningsförvaltningens och utrikesministeriets understöd.

22. På nästan alla håll i Finland finns en regional samarbetsgrupp eller ett regionalt nätverk för miljöfostran, miljömedvetenhet eller fostran i hållbar utveckling. Civilsamhällets betydelse för främjandet av miljöfostran har varit märkbart. Olika organisationer, föreningar och fria medborgarrörelser arbetar för miljöfostran och miljömedvetenhet. Miljökunskapsforumet, som finansieras av Maj och Tor Nesslings stiftelse, främjar användningen av vetenskapligt baserad miljökunskap i beslutsfattandet.

23. Föreningen för miljöfostran FEE Suomi koordinerar olika miljöorganisationers samarbete. Föreningen administrerar och marknadsför bl.a. Grön Flagg är ett program för hållbar utveckling för daghem och skolor som tillhandahåller också material för miljöfostran samt utbildningar som är öppna för alla. OKKA-stiftelsen (Opetus-, kasvatus- ja koulutusalojen säätiö) är huvudman för en nationell certifiering av läroanstalters hållbarhetsarbete.

24. Kommissionen för hållbar utveckling godkände i mars 2022 Finlands nya strategi för hållbar utveckling för 2022–2030. Ett förändringsområde som identifierats som centralt för Finland och som fastställts i strategin är bildning, kompetens och hållbara levnadsvanor.

25. Till den reviderade naturvårdslagen (09/2023) fogades en ny 8 § om främjande av miljömedvetenhet. I den föreskrivs om skyldigheten för de myndigheter som avses i naturvårdslagen att i sin verksamhet främja miljöfostran och miljömedvetenhet i syfte att trygga den biologiska mångfalden. Att öka medborgarnas naturkännedom och allmänna miljömedvetenhet är ett av lagens syften, vilket anges i dess 1 §.

26. År 2021 färdigställde en arbetsgrupp som Undervisnings- och kulturministeriet tillsatt i samarbete med Miljöministeriet ett förslag till nytt arkitekturpolitiskt program. Programmet ställer upp mål och fastställer åtgärder för att utveckla den övergripande hållbarheten i den bebyggda miljön under åren 2022–2035. Programmet uppmuntrar till kompetensutveckling, lärande och forskning.

27. Statsrådet gav i februari 2023 ett principbeslut om kulturarvsstrategin 2023–2030. Målet är att strategin ska vara ett verktyg för att verkställa Europarådets Farokonvention och främja uppnåendet av målen i Förenta nationernas handlingsprogram för hållbar utveckling Agenda 2030. Strategin ställer upp mål för bl.a. lärande, kompetens och forskning i anslutning till kulturarvet. Undervisnings- och kulturministeriet har inlett beredningen av en genomförandeplan för målhelheterna och åtgärdsriktlinjerna i kulturarvsstrategin.

artikel 3.4 – hur har man säkerställt det erkännande och stöd som behövs till föreningar, organisationer eller grupper som främjar miljöskydd:

28. Enligt Finlands grundlag (20 §) ska det allmänna verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön. Denna rättighet gäller även miljöorganisationer som registrerats i enlighet med föreningslagen (503/1989). Baserat på grundlagen har det i Finlands miljölagstiftning, åtminstone i naturvårdslagen och i markanvändnings- och bygglagen (132/1999), funnits bestämmelser om besvärsmått för registrerade miljöorganisationer redan före Århuskonventionen. I nuläget ingår besvärsmått för miljöorganisationer i stor utsträckning i olika miljöförfattningar, såsom: naturvårdslagen (9/2023, 134 §), bygglagen (751/2023, 179 §) MBL, från och med 1.1.2025 lagen om områdesanvändning (132/1999, 191 §), miljöskyddslagen (191 §), vattenlagen (15 kap. 2 §), avfallslagen (646/2011, 138 §), gruvlagen (621/2011, 165 §), marktäktslagen (555/1981, 20 a §), lagen om trafiksystem och landsvägar (503/2005, 105 §), banlagen (110/2007, 92 §), jaktlagen (615/1993, 90 §), gentekniklagen (377/1995, 44 §), lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004, 18 §) och klimatlagen (423/2022, 134 §).

29. Myndigheterna stöder organisationernas verksamhet på olika sätt, till exempel Miljöministeriet och NTM-centralerna beviljar behovsprövade statsunderstöd bl.a. för organisationers projekt inom miljö- och naturvård.

30. Miljöansvar har ingått i Idrottens ansvarsprogram sedan 2020. Redan dessförinnan hade idrottssamfundet (organisationer och föreningar) ett nätverk för miljöansvar, inom vilket man utbytte information och god praxis beträffande miljö- och klimatfrågor. Mer systematisk information om och utbildning i miljöfrågor inleddes under beredningen av det nämnda ansvarsprogrammet. Olympiska kommittén har tillsammans med Undervisnings- och kulturministeriet ordnat s.k. miljöansvarskliniker för representanter för idrottsorganisationer och sammanställt anvisningar för sina medlemsorganisationer på sin webbplats. Olika organisationer har också utarbetat egna anvisningar för sina medlemsföreningar. I ansökningsarna om

statsunderstöd har Undervisnings- och kulturministeriet sedan 2022 krävt aktuella miljöansvarsplaner som ska uppdateras och följas upp av organisationer som främjar idrott.

31. Statsrådets principbeslut om strategin för civilsamhällesorganisationer sträcker sig till 2027 och grundar sig på regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. Enligt regeringsprogrammet ska överflödiga regler om organisations- och frivilligverksamhet luckras upp inom ramen för strategin. Möjligheterna att utveckla civilsamhällesorganisationernas egen medelanskaffning utreds, och växelverkan mellan förvaltningen och civilsamhället förbättras.

artikel 3.7 – hur främjas tillämpning av principerna i konventionen internationellt:

(a) hur har informationen om artikel 3.7 och Almaty-riktlinjerna koordinerats inom och mellan ministerierna vad gäller tjänstemän som verkar i andra berörda internationella forum, inkl. huruvida åtgärderna för koordinering är kontinuerliga:

32. Den nationella kontaktpersonen för konventionen delar information om konventionen och de rekommendationer som godkänts under den.

(b) hur och i vilket skede har man på nationell nivå möjliggjort att medborgarna får information om internationella forum:

33. Miljöministeriet informerar systematiskt och året runt om de internationella processerna så att intressentgrupperna, medierna och medborgarna kan koppla samman processerna på det internationella planet med beslutsfattandet på nationell nivå och EU-nivå. Miljöministeriet har till exempel ordnat diskussionsmöten som är öppna för allmänheten om resultaten av förhandlingarna om internationella klimat- och naturavtal. Mötesrapporterna från Finlands delegation publiceras på Miljöministeriets webbplats.

34. Miljöministeriet har utnyttjat både traditionella medier och sociala medier för att informera om internationella processer och möten. Redaktörer har fått bakgrundsinformation om de ämneshelheter som är aktuella i internationella forum och om förhandlingssituationerna för att medierna ska kunna behandla temana så mångsidigt, förståeligt och övergripande som möjligt. Miljöministeriet samarbetar på bred front med olika intressentgrupper inom möteskommunikationen. Ministeriet ordnar till exempel diskussionsmöten med Helsingfors universitet och gemensamma evenemang med EU-kommissionen samt samarbetar med andra ministerier och organisationer inom sitt förvaltningsområde. I Finland är Miljöministeriets huvudsakliga kanaler i sociala medier LinkedIn, Instagram och X (före detta Twitter).

(c) hur har man på nationell nivå främjat och möjliggjort allmänhetens deltagande i internationella forum och i vilket skede har tillgång till information ordnats (t.ex. inbjudan av frivilligorganisationers företrädare till avtalspartens delegation vid internationella förhandlingar eller frivilligorganisationers deltagande i utformningen av partens officiella ståndpunkt inför sådana förhandlingar):

35. Frivilligorganisationer och andra icke-statliga aktörer, såsom representanter för Sametinget, har i möjligaste mån upptagits i Finlands delegationer som sakkunnigmedlemmar och deras resekostnader har ersatts helt eller delvis. Under de senaste åren har det tillgängliga stödet varit mindre på grund av nedskärningar i anslagen. Frivilligorganisationer kan även bjudas in till nationella förberedelsemöten inför internationella konferenser.

36. Under de senaste åren har avseende fästs vid i synnerhet unga representanters deltagande. År 2022 utarbetade Miljöministeriet en intern anvisning om ungdomsdelegaters deltagande i internationella möten.

37. Frivilligorganisationer är också företrädare i många av de sektioner som bildats för nationell beredningen av EU-ärenden, såsom miljösektionen, regionalpolitiska sektionen och skogssektionen. I miljösektionens utökade sammansättning ingår bl.a. Finlands naturskyddsförbund, Natur och miljö, WWF Finland, Konsumentförbundet och flera av näringslivets intressegrupper. Dessutom är organisationer representerade i

många grupper som har anknytning till internationella miljöfrågor, till exempel den nationella arbetsgruppen för biologisk mångfald och dess undergrupp, den internationella arbetsgruppen för biologisk mångfald.

(d) hur har man främjat principerna i konventionen i samband med förfaranden vid andra internationella forum:

(e) hur har man främjat principerna i konventionen i samband med arbetsprogram, projekt, beslut och andra relevanta åtgärder vid andra internationella forum:

38. Finland har främjat principerna i Århuskonventionen till exempel genom att sträva efter att betona betydelsen av rättigheterna och skyldigheterna i konventionen i anföranden i internationella forum samt i beredningen av Europeiska unionens lagstiftning och förhandlingsståndpunkter.

artikel 3.8 – hur har man säkerställt att personer som utövar sina rättigheter i enlighet med bestämmelserna i konventionen inte på något sätt bestraffas, förföljs eller trakasseras för detta:

39. Enligt 6 § i förvaltningslagen ska myndigheterna bemöta dem som uträttar ärenden hos förvaltningen jämlikt och använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag. Myndigheternas åtgärder ska även vara opartiska och stå i rätt proportion till sitt syfte.

40. Möjligheten att i en förvaltningsdomstolsprocess ålägga en enskild part att ersätta en annan parts eller en myndighets rättegångskostnader bestäms på basis av 96 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Ersättningsskyldigheten mellan enskilda parter grundar sig på avgörandets slutresultat och en skälighetsprövning.

41. Direktivet om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten (EU) 2019/1937, det s.k. Whistleblower-direktivet, har genomförts nationellt genom lagen om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av EU-rätten och den nationella lagstiftningen (1171/2022) och de tillhörande ändringslagarna (1172/2022) – (1181/2022). Den nya lagstiftningen trädde i kraft i början av 2023.

42. Utrikesförvaltningens uppdaterade anvisningar för att stödja människorättskampars verksamhet publicerades i november 2022. Civilsamhället konsulterades för uppdateringen av anvisningarna. I de uppdaterade anvisningarna har man beaktat aktuella teman såsom digitalisering och människorättskampars roll vid miljöinsatser. I anvisningarna behandlas formerna för Finlands stöd på ett mångsidigt sätt och ges konkreta rekommendationer om hur i synnerhet beskickningarna kan stödja människorättskampar i sin verksamhet.

IV. Problem i genomförandet av artikel 3

43. Har ej rapporterats.

V. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 3

44. Finlands naturskyddsförbund kritiserar statsrådets kanslis uppdaterade anvisning om EU-sektioner, som betonar att tjänstemannasammansättningen definierar Finlands ståndpunkter, den utvidgade sektionssammansättningen (till vilken frivilligorganisationerna hör) hörs endast.

45. I Fingos utlåtande oroar man sig för organisationernas möjligheter att delta i internationella forum i och med att Miljöministeriets ersättningar av organisationernas resekostnader har minskat. Å andra sidan bedömer Fingo att olika informations-, diskussions- och beredningsmöten som rör internationella forum har fungerat och varit informativa.

46. Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf påpekar i sitt utlåtande att utöver frivilligorganisationerna deltar arbetsmarknadsorganisationerna i arbetet i kommissionen för hållbar utveckling. När den nationella strategin för hållbar utveckling förnyades 2022 hördes civilsamhället och arbetsmarknadsaktörerna jämlikt. Tyvärr har arbetet med uppföljning av strategin jämte överenskomna

indikatorer, som på bred front engagerar civilsamhället, dock lagts ner under nuvarande statsminister Orpos regering.

VI. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 3

47. Den offentliga förvaltningens gemensamma adress för webbtjänster Suomi.fi: <http://www.suomi.fi/>
Databanken FINLEX: <http://www.finlex.fi/>

Miljöförvaltningen: <http://www.ymparisto.fi>.
Miljöministeriet: <http://www.ym.fi>.
Finlands miljöcentral: <http://www.syke.fi>.
Närings-, trafik- och miljöcentralerna: <http://www.ely-keskus.fi>.
Regionförvaltningsverken: <http://www.avi.fi/>.

Regional miljöförvaltning: <https://www.ely-keskus.fi/web/kasvatusyhteisty>

Utbildningsstyrelsen: <https://www.oph.fi/fi/ilmasto-ja-ymparistokasvatus-seka-kiertotalous>
<https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/mita-kulttuurisesti-kestava-kasvatus>

Utrikesförvaltningens anvisningar för att stödja människorättskämpar:
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164904/UM_2023_11.pdf?sequence=4&isAllowed=y

VII. Lagstiftnings-, reglerings- och andra åtgärder avseende artikel 4 om tillgång till miljöinformation

Hur har man genomfört artikel 4 om tillgång till miljöinformation, relevanta definitioner i artikel 2 och förbudet mot diskriminering i artikel 3.9.

48. Offentlighetsprincipen är huvudregel i all myndighetsverksamhet i Finland. Detta framgår av 12 § 2 mom. i Finlands grundlag, enligt vilket handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna är offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Offentlighetslagen syftar till öppenhet i myndigheternas verksamhet samt till att ge enskilda människor och sammanslutningar möjlighet att övervaka den offentliga maktutövningen och användningen av offentliga medel, att fritt bilda sig åsikter samt påverka sådant beslutsfattande som avser offentlig maktutövning och bevaka sina rättigheter och intressen. Bestämmelser om uppfyllandet av offentlighetsprincipen och kraven på god förvaltning i myndigheternas informationshantering finns dessutom i informationshanteringslagen.

49. Enligt offentlighetsprincipen (1 § i offentlighetslagen) är myndighetshandlingar offentliga, om inte något annat föreskrivs särskilt i offentlighetslagen eller i någon annan lag. Var och en har rätt att ta del av en offentlig myndighetshandling (9 § 1 mom. i lagen). I enlighet med offentlighetsprincipen har var och en rätt att få tillförlitlig information om offentlig maktutövning och myndigheternas verksamhet.

50. Offentlighetsprincipen är också tillämplig på miljöinformation, och definitionerna "myndigheter" och "myndighetshandling" i 4 och 5 § i offentlighetslagen omfattar även definitionerna enligt artikel 2 i konventionen. I 210 § i miljöskyddslagen föreskrivs dessutom separat att utsläpps- och kontrolluppgifter samt miljö kvalitetsuppgifter inte är sekretessbelagda. När förvaltningsdomstolarna behandlar besvär som anförts mot beslut av förvaltningsmyndigheter tillämpas lagen om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar.

51. Skyddet av personuppgifter genomförs framför allt genom EU:s allmänna dataskyddsförordning 2016/679 samt den preciserande och kompletterande dataskyddslagen (1050/2018).

52. Arbetsgruppen för uppdatering av offentlighetslagen, som tillsatts av Justitieministeriet, överlämnade i december 2023 sitt [betänkande](#) med ett förslag om att en ny offentlighetslag stiftas. Arbetsgruppen bedömde om tillämpningsområdet för offentlighetslagen är tillräckligt och aktuellt med beaktande av de förändrade förvaltningsstrukturen. Dessutom bedömde arbetsgruppen problemen i ett ändamålsenligt genomförande av offentlighetsprincipen och de åtgärder som påverkar dem. Syftet med arbetsgruppens förslag är att förtydliga och uppdatera bestämmelserna i offentlighetslagen bl.a. i fråga om bestämmelserna om förfarandena vid behandling av begäranden om information och definitionen av myndighetshandlingar. Beslut om fortsatt beredning av förslagen har ännu inte fattats.

53. Finland ratificerade Europarådets konvention om tillgång till officiella handlingar 2015 och den gäller från och med 2020.

artikel 4.1 – hur har man säkerställt att

(a) var och en har rätt till informationen utan att skälen för begäran behöver anges:

54. Enligt 13 § i offentlighetslagen ska en begäran om att få ta del av en myndighetshandling individualiseras tillräckligt noggrant så att myndigheten ska kunna utreda vilken handling den avser. Den som begär en handling behöver inte utreda sin identitet eller motivera sin begäran, om inte detta behövs för att myndigheten ska kunna utöva sin prövningsrätt eller kunna utreda om han eller hon har rätt att ta del av handlingens innehåll.

(b) kopior av begärda handlingar lämnas:

55. Enligt 16 § 1 mom. i offentlighetslagen lämnas uppgifter ur en myndighetshandling muntligen eller så att handlingen läggs fram för påseende och kopiering eller får avlyssnas hos myndigheten eller så att en kopia eller en utskrift av den lämnas ut.

(c) begärd information lämnas i den form som begärs:

56. Enligt 16 § 1 mom. ska uppgifter om det offentliga innehållet i en handling lämnas ut på det sätt som begärts, om inte detta medför oskälig olägenhet för tjänsteverksamheten på grund av att antalet handlingar är stort, kopiering svår att genomföra eller någon annan därmed jämförbar orsak.

artikel 4.2 – hur har man säkerställt att punktens tidsfrister för utlämning av miljöinformation följs:

57. Enligt 14 § 4 mom. i offentlighetslagen ska ett ärende som avser utlämning av information behandlas utan dröjsmål. Uppgifter ur en offentlig handling ska ges så snart som möjligt, dock senast inom två veckor. Om de begärda handlingarna är många eller innehåller sekretessbelagda delar eller om någon annan därmed jämförbar omständighet gör att det krävs större arbetsmängd än normalt för att behandla och avgöra ärendet, ska ärendet avgöras och uppgifter ur en offentlig handling lämnas ut inom en månad efter att myndigheten har mottagit en begäran om att få ta del av handlingen.

58. Enligt 23 § i förvaltningslagen ska dessutom ärendena behandlas utan ogrundat dröjsmål. En myndighet ska på en parts begäran ge en uppskattning om när ett beslut kommer att ges samt svara på förfrågningar om hur behandlingen framskrider.

artikel 4.3 och 4.4 – grunder för att avslå begäran om miljöinformation och hänsyn till allmänintresset vid utlämning av information:

59. Begreppet myndighetshandling definieras i 5 § i offentlighetslagen. I lagen talas det om handlingar, men offentligheten gäller information som finns hos myndigheter oberoende av på vilken plattform den har lagrats. I 5 § 3 mom. i offentlighetslagen föreskrivs separat också om handlingar som inte är myndighetshandlingar. Till exempel vissa myndighetsinterna handlingar faller utanför lagens tillämpningsområde.

60. 6 och 7 § i offentlighetslagen reglerar när en av myndigheten upprättad eller till myndigheten inkommen handling blir offentlig. Enligt 9 § 2 mom. i offentlighetslagen är det myndigheten som prövar utlämnandet av uppgifter ur en handling som ännu inte är offentlig. Prövningen begränsas av bestämmelsen att man ska ta hänsyn till det som föreskrivs i 17 § i offentlighetslagen. Således ska utlämningen av uppgifter inte begränsas utan saklig och laga grund och inte mer än vad som är nödvändigt för det intresse som ska skyddas. De som begär information ska bemötas jämlikt. 19 § i offentlighetslagen reglerar myndigheternas skyldighet att lämna ut uppgifter i ärenden som ännu behandlas. Enligt nämnda lagrum ska en myndighet, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna, tillhandahålla handlingar av vilka framgår bl.a. de planer, utredningar och avgöranden som utöver det övriga är under beredning och som gäller allmänt viktiga frågor.

61. Handlingar som ingår i miljömyndigheternas beslutsfattande är med få undantag offentliga. I 24 § i offentlighetslagen föreskrivs om sekretessgrunder för myndighetshandlingar. Sekretessbeläggningen av handlingar kan även grundas på separat reglering. Eftersom offentlighet är den allmänna principen ska grunderna för sekretess tolkas snävt.

62. Begäran kan förvägras till exempel med stöd av 24 § 1 mom. 20 punkten i offentlighetslagen (företagshemligheter). Närmare bestämmelser om definitionen av företagshemligheter finns i lagen om företagshemligheter (595/2018). Enligt 24 § 1 mom. i offentlighetslagen är också bl.a. vissa handlingar som gäller skyddsarrangemang (7 punkten) och beredskap (8 punkten) samt handlingar som innehåller uppgifter om utrotningshotade djur- eller växtarter (14 punkten) sekretessbelagda. Enligt 210 § i miljöskyddslagen är dock utsläpps- och kontrolluppgifter samt miljökvalitetsuppgifter inte sekretessbelagda.

63. Den arbetsgrupp som justitieministeriet tillsatt för att bereda uppdateringen av offentlighetslagen utvärderar också bestämmelserna om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter i den gällande offentlighetslagen. Syftet med arbetsgruppens förslag är att uppdatera och delvis ändra även dessa bestämmelser. Det föreslås att bestämmelserna görs flexibla bl.a. så att en myndighet i enskilda fall kan lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en annan myndighet eller till allmänheten på grund av ett särskilt viktigt allmänt intresse, om de förutsättningar som avses i bestämmelsen uppfylls. I arbetsgruppens uppgift ingick dock inte att granska och förnya sekretessgrunderna i offentlighetslagen och skadeförutsättningarna i anslutning till dem.

artikel 4.5 – hur har man sett till att åtgärder vidtas av myndigheten, om den begärda informationen inte finns där:

64. 15 § 1 mom. i offentlighetslagen anger att om någon hos en myndighet begär att få ta del av en handling som har upprättats av någon annan myndighet eller gäller ett ärende som behandlas av en annan myndighet, kan myndigheten för avgörande överföra begäran om att få ta del av handlingen till den myndighet som har upprättat handlingen eller som ärendet i sin helhet hör till. Med stöd av 21 § i förvaltningslagen ska dessutom en myndighet som av misstag har tillställts en handling för behandling av ett ärende i vilket myndigheten inte är behörig utan dröjsmål överföra handlingen till den myndighet som den anser vara behörig.

artikel 4.6 – hur har man sett till att offentlig och sekretessbelagd information vid behov kan särskiljas:

65. När endast en del av en handling är sekretessbelagd ska enligt 10 § i offentlighetslagen uppgifter i den offentliga delen lämnas ut, om det är möjligt så att den sekretessbelagda delen inte röjs och så att handlingens begriplighet bibehålls.

artikel 4.7 - hur har man säkerställt att tidsfristerna för avslag på begäran följs:

66. Enligt 14 § 4 mom. i offentlighetslagen ska ärenden behandlas utan dröjsmål. Enligt paragrafen ska avslaget motiveras och den som begärt informationen upplysas om hur ärendet kan föras till myndigheten för avgörande. En myndighets beslut får överklagas hos den förvaltningsdomstol som bestäms på basis av 33 § i offentlighetslagen och på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Ärenden ska dessutom behandlas utan ogrundat dröjsmål enligt 23 § i förvaltningslagen.

artikel 4.8 – hur har man säkerställt att avgiftskraven uppfylls:

67. Bestämmelser om avgifter för utlämnande av handlingar finns i 34 § i offentlighetslagen. Huvudregeln är att uppgifter ur en offentlig handling lämnas avgiftsfritt. Uppgifter är avgiftsfria bl.a. när uppgifter lämnas ut muntligen eller en handling lämnas ut för läsning hos en myndighet eller sänds per e-post. En avgift kan dock tas ut om det medför särskilda kostnader att ta fram handlingen. En avgift som motsvarar kostnaderna kan också tas ut för kopior och utskrifter av handlingar. Avsikten är att avgifterna inte ska bli oskäligen och att avgiftspraxisen ska vara enhetlig. Avgifterna tas ut med iakttagande av det som föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) eller någon annan lag, eller med iakttagande av beslut som fattas med stöd av lagen om välfärdsområden (611/2021) eller med stöd av kommunallagen (410/2015).

68. När det gäller miljöförvaltningen finns det närmare bestämmelser om avgifterna i Miljöministeriets förordning om Finlands miljöcentrals avgiftsbelagda prestationer (206/2024), i Miljöministeriets förordning om avgifter för vissa prestationer som hänför sig till Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter under åren 2024 och 2025 (96/2024), i statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralernas, arbets- och näringsbyråernas samt utvecklings- och förvaltningscentrets avgiftsbelagda prestationer 2024 (1215/2023), i statsrådets förordning om avgifter till regionförvaltningsverket år 2024 (1171/2023) samt i Miljöministeriets förordning om miljöministeriets avgiftsbelagda prestationer (1043/2021).

VIII. Problem i genomförandet av artikel 4

69. Har ej rapporterats.

IX. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 4

70. Finlands naturskyddsförbund konstaterar i sitt utlåtande att i tillståndsärenden försöker bolag allt oftare hemlighålla utredningar med hänvisning till företagshemligheter. Regionförvaltningsverken ger dock inte alltid efter för detta.

71. Högsta förvaltningsdomstolen tog i sitt avgörande HFD:2024:70 ställning till förutsättningarna för att avslå en begäran om information som gäller miljöinformation. De uppgifter som beskriver den exakta placeringen av och de tekniska detaljerna om observationsrören samt vattentäktsbrunnarnas exakta placering

vid en anläggning för konstgjort grundvatten var i egenskap av uppgifter som sammanhänger med verkets säkerhetsanordningar sekretessbelagda för allmänheten. Högsta förvaltningsdomstolen beaktade i sitt avgörande att miljöinformationsdirektivet och Århuskonventionen möjliggjorde avslag på en dylik begäran om information i en situation där utlämnandet av informationen skulle få negativa följder för den allmänna säkerheten.

X. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 4

72. Justitieministeriets webbplats om offentlighetslagen: <https://oikeusministerio.fi/sv/broschyr-om-offentlighetslagen>

XI. Lagstiftnings-, reglerings- och andra åtgärder avseende artikel 5 om insamling och spridning av miljöinformation

Hur har man genomfört artikel 5 om sammanställning och spridning av miljöinformation, relevanta definitioner i artikel 2 och förbudet mot diskriminering i artikel 3.9:

artikel 5.1 – hur har man säkerställt att

(a) myndigheterna innehar och uppdaterar miljöinformation:

73. Strategin för uppföljning av miljöns tillstånd 2030, som utarbetades 2022, är en fortsättning på den utvärdering, utveckling och reform av miljöövervakningen som Miljöministeriet inledde 2003. En koordineringsgrupp med representanter från centrala miljöövervakningsorganisationer bildades för att förnya strategin. Det centrala målet för strategiarbetet är att fastställa verksamhetsmodeller för att kostnadseffektivt stödja beslutsfattandet, främja målen för hållbar utveckling och fullgöra de förbindelser som de internationella miljöavtalen förutsätter.

74. I 143 § i miljöskyddslagen föreskrivs om olika myndigheters skyldighet att följa tillståndet i miljön. Kommunen ska med ändamålsenliga metoder inom sitt område i behövlig omfattning följa tillståndet i miljön, på det sätt som de lokala förhållandena kräver. Den statliga tillsynsmyndigheten ska inom sitt område följa tillståndet i miljön. NTM-centralerna, Meteorologiska institutet och Finlands miljöcentral har också lagstadgade uppgifter som gäller uppföljning av tillståndet i miljön. Myndigheterna ska offentliggöra uppföljningsdata och informera om dessa i behövlig omfattning. Uppgifter ska dessutom lämnas till EU i enlighet med vad som förutsätts i EU:s lagstiftning.

75. I den nya naturvårdslagen (9/2003) infördes bestämmelser om uppföljning av naturvården, som tidigare hade reglerats på förordningsnivå. Detta stärkte den rättsliga grunden för uppföljningen. 18 § i lagen föreskriver om olika myndigheters uppföljning av naturtyper och vilda arter. 2 § i markanvändnings- och byggförordningen (895/1999) föreskriver om uppföljning av områdesanvändningen. 9 § i lagen om vatten- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) föreskriver att vattnens tillstånd ska övervakas. 23 b § i marktäktslagen (555/1981) föreskriver att det ska finnas ett datasystem för ordnandet av uppföljningen av marktäkt och dess verkningar. Datasystem som nämns nedan i punkt (b) är också relevanta för punkt (a).

(b) myndigheterna får nödvändig miljöinformation:

76. 222 § i miljöskyddslagen föreskriver att det ska finnas ett datasystem för information om miljön och de verksamheter som inverkar på den. I datasystemet för information om miljön finns uppgifter om tillstånd, anmälningar och registreringar enligt miljöskyddslagen och vattenlagen samt uppgifter om tillsynen över dessa lagar och ofta även om tillsynen över andra miljöbestämmelser samt uppgifter om uppföljningen av tillståndet i miljön (se MSL 222 § och 223 §). Ett av systemets användningsändamål är att samla in och förmedla den information som myndighetsuppgifterna förutsätter. Systemet tillgodoser också medborgarnas

och andra aktörers tillgång till information bl.a. genom att Finlands miljöcentral och Meteorologiska institutet tillhandahåller öppna data om de uppföljningsuppgifter om tillståndet i miljön som finns i systemet.

77. I det nya datasystemet för den byggda miljön, Ryhti, sammanställs uppgifter om byggande och områdesanvändning, bl.a. tillstånd som gäller byggande samt uppgifter om planläggning på riksnivå. Bestämmelser om de uppgifter som ska föras in i systemet finns i bygglagen och lagen om datasystemet för den byggda miljön (431/2023). Datasystemet tas i bruk stegvis 2024.

78. I det nationella PRTR-registret finns information om industrianläggningars och jordbruksföretags utsläpp i luften och vattnet samt information om avfallstransporter.

79. Till den nya naturvårdslagen fogades ett kapitel om informationshantering inom naturvården. Regleringen av datasystemet för naturvården uppdaterades och flyttades upp från förordningsnivå till lag. Datasystemet innehåller bl.a. uppgifter om naturtyper, arter, naturskyddsområden och fridlysningsbestämmelser gällande dem samt uppgifter om beslut som fattats och undantag som beviljats med stöd av lagen. Uljas är Forststyrelsens paket med geografiska informationssystem som omfattar sex olika delsystem för bl.a. inrättande av naturskyddsområden och hantering av information om naturtyper och arter. Merparten av systemen i Uljas stöder hanteringen, planeringen och uppföljningen av information med anknytning till naturskyddsområdena och systemen används inte endast av Forststyrelsen utan också av NTM-centralerna, Finlands miljöcentral och Miljöministeriet.

80. I enlighet med 23 b § i marktäktslagen finns ett datasystem (NOTTO) för ordnandet av uppföljningen av marktäkt och dess verkningar. Datasystemet innehåller behövliga uppgifter om de tillstånd och anmälningar som avses i lagen och om övervakningen av täktområdenas tillstånd.

(c) att information omedelbart sprids till allmänheten i nödfall:

81. Definitionen av räddningsverksamhet i 32 § i räddningslagen (379/2011) inbegriper att befolkningen varnas. Enligt 27 § i räddningslagen ska räddningsverket inom sitt område sörja för varning av befolkningen vid tillbud och olyckor samt det larmsystem som behövs för detta. På utlämnandet av uppgifter tillämpas offentlighetslagen, räddningslagen och lagen om nödcentralsverksamhet (692/2010). Bestämmelser om industriell hantering och upplagring av farliga ämnen och kemikalier finns i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005) samt i den med stöd av lagen utfärdade förordningen om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier (685/2015). Enligt 32 § i lagen ska verksamhetsutövaren informera allmänheten om de säkerhetsåtgärder som gäller produktionsanläggningen och om handlingsdirektiv vid fall av storolycka. Närmare bestämmelser om verksamhetsutövares informationsskyldighet och hur den fullgörs samt informationsinnehållet finns i förordningen 685/2015.

82. Enligt 7 § i inrikesministeriets förordning om externa räddningsplaner (1286/2019) ska det av den externa räddningsplanen framgå hur befolkningen varnas, hur befolkningen och närbelägna anläggningar informeras om en olycka och om dess följder samt hurdana instruktioner befolkningen ges. 8 § i förordningen reglerar informationen om externa räddningsplaner. Lagen om varningsmeddelanden föreskriver om varningsmeddelanden som myndigheterna utfärdar i syfte att varna för farliga händelser och ge förhållningsregler.

artikel 5.2 – hur har man säkerställt att myndigheterna lämnar allmänheten miljöinformation på ett öppet sätt och att miljöinformationen verkligen finns tillgänglig:

83. 5 kap. i offentlighetslagen har bestämmelser om myndigheternas skyldighet att främja tillgången till information. När en myndighet utför sina uppgifter ska den enligt 17 § i offentlighetslagen se till att möjligheterna att få information om dess verksamhet inte begränsas utan saklig och laga grund och inte mer än vad som är nödvändigt för det intresse som ska skyddas och att de som begär information bemöts jämlikt. Enligt 20 § i lagen ska en myndighet främja öppenhet i sin verksamhet och i detta syfte vid behov sammanställa handböcker, statistik och andra publikationer samt datamaterial om sina tjänster, beslutspraxis samt om

samhällsförhållandena och samhällsutvecklingen inom sitt verksamhetsområde. En myndighet ska informera om sin verksamhet och sina tjänster samt om de rättigheter och skyldigheter som enskilda människor och sammanslutningar har i ärenden som anknyter till dess verksamhetsområde. Myndigheterna ska se till att de handlingar eller förteckningar över handlingar som är centrala för allmänhetens möjligheter att få uppgifter vid behov finns att tillgå på bibliotek eller i allmänna datanät eller på något annat för allmänheten lättillgängligt sätt. Enligt 34 § i lagen är huvudregeln att uppgifter ur en offentlig handling lämnas avgiftsfritt. Dessutom är rådgivningsskyldigheten i 8 § i förvaltningslagen tillämplig på all myndighetsverksamhet, vilket innebär att en myndighet inom ramen för sin behörighet och enligt behov ska ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller utträttandet av ärenden. I avsnittet om artikel 4.8 nämndes även miljöförvaltningens anvisning om enhetliga principer för utlämnande av uppgifter.

84. NTM-centralen i Birkaland har ett centraliserat kundservicecenter för miljöfrågor som tillhandahåller information och service i miljöfrågor elektroniskt och skriftligt, per telefon och på internet via en chattlinje.

artikel 5.3 – hur har man säkerställt att miljöinformationen görs tillgänglig i elektroniska databaser som är lätt åtkomliga för allmänheten via allmänt tillgängliga telenät:

85. De datasystem som används inom miljöförvaltningen har under de senaste åren utvecklats så att den digitala verksamhetsmiljön kan utnyttjas i allt större omfattning i myndigheternas beslutsfattande och i kommunikationen som rör det. På Finlands miljöförvaltnings webbplats finns bl.a. information om miljöns tillstånd i Finland, myndigheternas kontaktuppgifter och information om förvaltningsförfaranden på nationalspråken och på engelska. Miljöministeriets webbplats tillhandahåller mångsidig och aktuell information om den nationella miljöpolitiken och författningsberedningen samt om det internationella samarbetet inklusive internationella miljöavtal. Finlands miljöcentral tillhandahåller öppna data och information om bl.a. yt- och grundvatten, Östersjön, miljöbelastning och faktorer som stör miljön, värdefulla naturmiljöer, marktäcke och byggd miljö. Öppna metadata om material som behandlar natur finns i avsnittet Aineistohaku på webbplatsen Luontotieto.fi. Enligt lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019) ska myndigheters och vissa andra aktörers digitala tjänster – dvs. webbplatser och mobilapplikationer – uppfylla de internationella kraven på tillgängligt webbinnehåll.

86. I Finland finns mycket miljöinformation som är tillgänglig för alla på webben på myndigheters och andra organisationers servrar. Dessutom finns till exempel tjänsten Avoindata, som administreras av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, där man har sammanställt myndigheters och andra organisationers öppna data om bl.a. miljön och naturen och applikationer avsedda för användning av öppna data.

87. Regionförvaltningsverken publicerar med stöd av 85 a § i miljöskyddslagen miljö- och vattentillstånd samt tillhörande uppgifter i den elektroniska informationstjänsten för ärenden som gäller miljö- och vattentillstånd (Informationstjänsten för vatten- och miljö- tillstånd). Informationstjänsten har även en sökfunktion. Handlingar från pågående och avslutade MKB-förfaranden offentliggörs på webbplatsen ymparisto.fi/YVA, som är sökbar med bl.a. ämnesord.

artikel 5.4 – hur man offentliggjort nationella rapporter om tillståndet i miljön och spridit information:

88. Webb-tjänsten Luonnontila.fi förmedlar aktuell information om den biologiska mångfalden och livsmiljöernas tillstånd i Finland. I webbtjänsten Ymparisto.fi finns information och rapporter som beskriver miljöns tillstånd per ämnesområde. Vatten.fi är en källa till forskningsdata med vatten som tema, som finns till för både medborgare och experter inom olika områden. Informationsinnehållet på webbplatsen produceras av Finlands miljöcentral, NTM-centralerna, Meteorologiska institutet och Översvämningsscentret i samarbete med expertorganisationer inom vattensektorn. Även Östersjön.fi tillhandahåller information om bl.a. Östersjöns tillstånd. Statistikcentralen och Naturresursinstitutet Luke publicerar årligen statistik och information om miljö och naturresurser. I portalen för främmande arter <https://vieraslajit.fi/> finns dessutom heltäckande information om främmande arter i Finland.

artikel 5.5 – hur har man främjat spridningen av information som avses i denna punkt:

89. Enligt lagen om Finlands författningssamling (188/2000) kungörs författningar i samlingen. Till författningssamlingen hör en separat del (fördragsserien) för kungörande av fördrag och internationella

förpliktelser för Finland. I författningssamlingen publiceras även lagar samt förordningar utfärdade av republikens president, statsrådet och ministerierna. Ministerieförordningar som har liten allmän betydelse och andra statliga myndigheters föreskrifter, vilket avser rättsregler utfärdade av myndigheterna, publiceras i ministeriets eller myndighetens föreskriftssamling. Bestämmelser om dessa samlingar finns i lagen om ministeriernas och andra statliga myndigheters föreskriftssamlingar (189/2000). Föreskriftssamlingens ministerieförordningar och andra statliga centralförvaltningsmyndigheters föreskrifter publiceras och hålls gratis tillgängliga för allmänheten på det allmänna datanätet.

90. Justitieministeriet äger den offentliga och avgiftsfria internettjänsten FINLEX för rättsligt material. I tjänsten publiceras förutom gällande och upphävda författningar också rättspraxis, fördrag, regeringspropositioner, ministeriernas föreskriftssamlingar och annan rättslig information.

artikel 5.6 – hur stimuleras dem som utövar verksamheter som har en betydande påverkan på miljön att regelbundet informera allmänheten om sina verksamheter och produkters miljöpåverkan:

91. På 1990-talet har frivilliga miljöledningssystem införts inom industriellt miljöskydd i Finland. Systemen inbegriper informationsverksamhet. Alla organisationer kan tillämpa det internationella miljösystemet ISO 14001. Dessutom används EU:s frivilliga EMAS-system (Eco-Management and Audit Scheme), som grundar sig på EU:s förordning (EG) nr 1221/2009 och som består av ett miljösystem och en miljörapport, dvs. en EMAS-redogörelse, enligt standarden för miljösystem ISO 14001. Öppenhet och rapportering av miljöinformation är en central del av EMAS-systemet, och informationen i EMAS-redogörelsen är alltid verifierad. I juni 2024 fanns det 4 082 EMAS-registrerade organisationer.

92. Konsumentombudsmannen har utarbetat anvisningar om miljömarknadsföring som grundar sig på 2 kap. i konsumentskyddslagen (38/1978) samt på marknadsdomstolens och konsumentombudsmannens avgörandep Praxis.

artikel 5.7 – hur offentliggörs information om lagstiftning, handlingsprogram, internationella överenskommelser etc. som avses i denna punkt:

93. Miljöförvaltningen producerar och delar ovan nämnda information bl.a. på sin webbplats.

artikel 5.8 – hur har man säkerställt att den produktinformation som behövs görs tillgänglig för allmänheten:

94. Säkerhets- och kemikalieverket Tukes är tillsynsmyndighet för produkters och tjänsters säkerhet och tillförlitlighet. Tukes webbplats erbjuder bred information om kraven på produkter och tjänster. Tukes upprätthåller ett nationellt kemikaliedatalager (KemiDigi). Databasen ger information om kemikalier som är klassificerade som farliga. Uppgifterna i KemiDigi kommer från dem som släpper ut kemikalier på marknaden (importör eller tillverkare).

95. Målet är att förbättra produkternas miljö kvalitet och konsumenternas tillgång till information med olika styrmedel. Ambitionen på EU:s gemensamma marknad är att förenhetliga i synnerhet lagstiftningen.

96. Bestämmelser om ekodesign för produkter finns på EU-nivå i ekodesignförordningen (EU) 2024/1781 och på det nationella planet i lagen om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter (1005/2008). Syftet med kraven på ekodesign är att förbättra energieffektiviteten genom att integrera miljöaspekter och livscykel tänkande i produktplaneringen. Produkter som uppfyller kraven omfattas av CE-märkning.

97. I energimärkningsförordningen (EU) 2017/1369 föreskrivs om energimärkning av produkter. Målet för den obligatoriska energimärkningen är att informera konsumenterna och styra konsumtionen mot energieffektivare val.

98. Webbplatsen Ekosuunnittelu.info är en officiell informationskanal för författningar om kraven på ekologisk planering och energimärkning av produkter.

99. EU-kommissionen har utvecklat en metodologi för miljöavtryck (PEF och OEF) samt gett en rekommendation ((EU) 2021/2279) om användningen av gemensamma metoder för att mäta, jämföra och kommunicera produkters och organisationers miljöprestanda.

100. Enligt EU:s förordning om klassificering, märkning och förpackning av kemikalier (2008/1272/EG) ska produkter som importeras till EU märkas enligt förordningens krav.

101. Med hjälp av olika frivilliga miljömärken har man förbättrat ställningen på marknaden för de produkter som har de bästa miljöegenskaperna. Till exempel EU:s miljömärke och det nordiska Svanmärket är miljömärken enligt ISO-standard 14024. Kriterierna för dem bereds i samarbete med olika aktörer och verifieras av en organisation utanför företaget.

artikel 5.9 – hur har man skapat ett nationellt system för inventering eller registrering av föreningar:

102. Finland förband sig till Århuskonventionens protokoll om register över utsläpp och överföring av föreningar (PRTR) 21.4.2009. I Finland finns ett nationellt FINPRTR-register sedan 2021. I registret publiceras uppgifter om finländska industrianläggningars och lantbruksföretags utsläpp till luft och vatten samt uppgifter om avfallstransporter. Finland rapporterar uppgifter om utsläpp också till Europeiska utsläppsregistret (E-PRTR), som upprätthålls av Europeiska miljöbyrå (EEA).

XII. Problem i genomförandet av artikel 5

103. Finland hade inte tidigare något nationellt register som uppfyllde villkoren i PRTR-protokollet, utan uppgifterna fanns i EEA:s register. Finland införde det nationella FINPRTR-register 2021. Registret uppfyller kraven i PRTR-protokollet om rapportering av uppgifter.

XIII. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 5

104. Finlands naturskyddsförbund konstaterar i sitt utlåtande att möjligheterna att få information om miljöfrågor har förbättrats avsevärt i och med digitaliseringen. Utvecklingen har också nått majoriteten av kommunerna, även om det fortfarande förekommer informationsavbrott i små kommuner till exempel på grund av bristfällig publicering av kungörelser på webben. Även FINPRTR har utvecklats i positiv riktning.

XIV. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 5

105.

Strategin för uppföljning av miljöns tillstånd 2030:
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164455>

Information om miljöns tillstånd: <https://www.ymparisto.fi/fi/ympariston-tila>

Lägesbild över naturen i Finland: <https://luonnontila.fi>

Webbtjänsten Luontotieto: <https://luontotieto.syke.fi>

Finlands miljöcentrals öppna miljödata: https://www.syke.fi/fi-FI/Avoim_tieto

[Information som anknyter till vatten: Vatten.fi](#)

Informationstjänst för miljöstillståndsärenden: <https://ylupa.avi.fi/fi-FI>

Datasystemet för den byggda miljön: <https://ryhti.syke.fi/>

Nationellt PRTR-register: <https://www.prtr.fi/>

Naturrekursinstitutet Luke: www.luke.fi

Säkerhets- och kemikalieverket Tukes: <http://www.Tukes.fi>

Ekodesign och energiplanering för produkter: <http://Ekosuunnittelu.info>

Företagens ansvarsrapportering: <https://tem.fi/sv/ansvarsredovisning>

XV. Lagstiftnings-, reglerings- och andra åtgärder avseende artikel 6 om allmänhetens deltagande i beslut om vissa verksamheter

Hur har man genomfört artikel 6 om allmänhetens deltagande i beslut om vissa verksamheter, relevanta definitioner i artikel 2 och förbudet mot diskriminering i artikel 3.9:

106. Bestämmelserna i artikel 6 samt 'allmänhetens' och 'den berörda allmänhetens' deltagande enligt artikel 6 har beaktats i lagen (252/2017) och förordningen (277/2017) om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB-lagen, MKB-förordningen) samt i vissa speciallagar, såsom miljöskyddslagen (526/2014) och miljöskyddsförordningen (713/2014), samt i andra sektorspecifika tillståndslagar jämte kompletterande förordningar. EU:s direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt och industriutsläppsdirektivet 2010/75/EU samt de nationella bestämmelserna om genomförande av dessa är centrala med tanke på artikel 6.

107. Genom lagen om samordning av vissa miljörelaterade tillståndsförfaranden (768/2019) blev det möjligt för de tillståndssökande att samtidigt inleda och behandla flera tillstånd elektroniskt på basis av principen om ett enda serviceställe. I statsminister Orpos regeringsprogram har man beslutat att förnya statens regionförvaltning och inrätta ett nytt tillstånds-, styrnings- och tillsynsverk. I lagstiftningsprojektet för tjänster vid ett enda serviceställe som pågår vid Miljöministeriet bereds bestämmelser för att den nya tillståndsmyndigheten ska kunna sambehandla tillståndsansökningar som grundar sig på olika lagar.

108. För vissa ansökningar om tillstånd enligt miljöskyddslagen och vattenlagen för investeringar som stöder den gröna omställningen föreskrevs om en temporär rätt till företräde i alla behandlingsfaser under åren 2023–2026 i lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken (898/2009). Företrädet gäller projekt som främjar förnybar energi, elektrifieringsprojekt inom industrin för att ersätta användningen av fossila bränslen eller råvaror, framställning och utnyttjande av väte, avskiljning, utnyttjande och lagring av koldioxid, tillverkning, tillvaratagande och återvinning av ackumulatormaterial samt ackumulatorfabriker. Sökanden ska med en tillräcklig utredning visa att man i verksamheten beaktar principen om att inte orsaka betydande skada (Do no significant harm, DNSH). Bakgrunden till detta är Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 om inrättandet av en ram för att underlätta hållbara investeringar och om ändring av förordningen (EU) 2019/2088.

artikel 6.1, hur har man säkerställt att

(a) bestämmelserna i artikeln tillämpas på de verksamheter i bilaga I som ansöker om tillstånd:

109. Finlands lagstiftning gör det möjligt för allmänheten att delta i beslutsfattande om de verksamheter och projekt som anges i förteckningen i bilaga I till Århuskonventionen. Förteckningen i fråga har i Finland verkställts särskilt genom MKB-lagen och MKB-förordningen samt genom miljöskyddslagen och miljöskyddsförordningen. Även till exempel vattenlagen (587/2011), bygglagen (751/2023), lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2004), kärnenergilagen (990/1987), marktäcktslagen, lagen om trafiksystem och landsvägar (503/2005), banlagen (110/2017), luftfartslagen (864/2014), gruvlagen, lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977) och lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön (768/2004) innehåller relevanta bestämmelser beroende på vilken typ av projekt i bilaga I det är fråga om.

(b) bestämmelserna i artikel 6 tillämpas på beslut om föreslagna verksamheter som inte anges i bilaga I och som kan ha betydande påverkan på miljön:

110. Finlands lagstiftning gör det möjligt för allmänheten att delta även i beslutsfattande som gäller sådana verksamheter och projekt som inte anges i förteckningen i bilaga I till Århuskonventionen. Till exempel miljöskyddslagens förteckning över tillståndspliktiga verksamheter (den s.k. förteckningen över anläggningar) är mer omfattande än förteckningen i bilaga I till konventionen. Likaså tillämpas förfarandet för miljökonsekvensbedömning enligt 3 § i MKB-lagen inte bara på verksamheter i bilaga I till lagen utan genom enskilda myndighetsbeslut även på andra projekt och projektändringar som kan antas medföra betydande miljökonsekvenser.

artikel 6.2 – hur säkerställs att man i beslutsprocesser om miljön på ett effektivt sätt informerar den berörda allmänheten på ett tidigt och lämpligt stadium:

111. Informationen till allmänheten och den berörda allmänheten och informationens innehåll i de olika faserna av beslutsförfarandena inom tillämpningsområdet för artikel 6 regleras i sektorspecifika lagar, såsom miljöskyddslagen och MKB-lagen jämte preciserande förordningar. Dessutom är 62 a § i förvaltningslagen (434/2003), som trädde i kraft den 1.1.2020, en allmän bestämmelse om offentliga kungörelser, som utgår från att en kungörelse och de handlingar som kungörs publiceras på myndighetens webbplats i det allmänna datanätet. Speciallagar kan innehålla avvikande eller kompletterande reglering av detta. Ändringar som gäller elektronisk delgivning har även införts i bl.a. miljöskyddslagen, MKB-lagen, marktäktslagen och vattenlagen.

112. 44 § i miljöskyddslagen föreskriver en offentlig kungörelse av ansökan om miljötillstånd inklusive ansökningshandlingar i minst 30 dagar, vilket följer 62 a § i förvaltningslagen. Bestämmelser om kungörelsens innehåll finns i 11 § i miljöskydds-förordningen. Kungörelsen ska delges separat de parter som saken särskilt berör. Bestämmelser om främjande av elektronisk information finns i 45 § i lagen.

113. Beslut om tillämpning av MKB-förfarandet kungörs i enlighet med 13 § i MKB-lagen och 62 a § i förvaltningslagen. I 17 och 20 § i MKB-lagen samt i 5 § i MKB-förordningen föreskrivs om kungörelse av anhängiggörande av ett program för miljökonsekvensbedömning och av en miljökonsekvensbeskrivning och i 3–4 § om innehållet i de handlingar som kungörs. Dessa innefattar de uppgifter som avses i artikel 6.2. Enligt lagen kungörs det inledda ärendet offentligt på internet och i åtminstone en tidning med allmän spridning inom projektets influensområde. Bestämmelser om information finns i andra sektorspecifika speciallagar. Exempel på detta är 11 kap. 10 § i vattenlagen samt 40 § i gruvlagen där information om ansökan samt informationssätt och innehåll regleras mer detaljerat. Rätten att få uppgifter i enlighet med gruvlagen förbättrades 2023 (lagen om ändring av gruvlagen 505/2023) genom bestämmelser om årliga tillställningar som är öppna för allmänheten. Skyldigheten att informera Sametinget preciserades också.

114. I och med ändringen av MKB-lagen år 2021 (556/2021) ska handlingar i internationella MKB-förfaranden som gäller bedömning av gränsöverskridande miljökonsekvenser översättas och sändas till den andra staten som deltar i förfarandet vid miljökonsekvensbedömning i större utsträckning än tidigare. Miljöministeriets myndighetsuppgifter som hade anknytning till gränsöverskridande miljökonsekvenser överfördes till Finlands miljöcentral i början av 2023.

***artikel 6.3 – hur har man säkerställt att det finns rimliga tidsfrister för allmänhetens deltagande,
6.4 – hur säkerställer man att allmänhetens deltagande sker på ett tidigt stadium:***

115. Bestämmelserna i artikel 3–4 har beaktats i MKB-lagen, miljöskyddslagen och miljöskydds-förordningen, bygglagen samt i vissa andra speciallagar. Den allmänna förvaltningsregleringen förutsätter i sig att myndigheten innan ett ärende avgörs hör parterna och andra på vilka ärendet kan ha en betydande inverkan samt informerar om möjligheten att framföra åsikter och om tidsfristen för hörandet (6 kap. i förvaltningslagen). Tidsfristen får inte vara så kort att syftet med hörandet äventyras.

116. Vad gäller miljörelaterade tillstånds- och andra beslutsförfaranden innebär t.ex. 43 § i miljöskyddslagen att parter och andra ska ges tillfälle att framföra anmärkningar och åsikter om ansökningshandlingarna innan ärendet avgörs. Tidsfristerna för deltagandet meddelas samtidigt som tillståndsansökan kungörs. Ansökningshandlingarna och kungörelsen ska finnas framlagda i 30 dagar. 17 § och 20 § i MKB-lagen anger tidsfrister för hörandet. Tiden börjar löpa den dag kungörelsen offentliggörs och är minst 30 och högst 60 dagar lång. Enligt lagen ska projektets miljökonsekvenser utredas i ett så tidigt skede av planeringen som möjligt medan alternativen är öppna på så sätt att den övriga beredningen av projektet beaktas.

***artikel 6.5 – hur har potentiella sökande uppmuntrats göra klart för sig vilken allmänhet som berörs,
inleda diskussioner med den och informera om syftet med sin ansökan innan den lämnas***

117. I MKB- och miljötillståndsprocesserna lägger sökanden/projektansvarig fram en egen bedömning av influensområdet. Tillståndsansökningarna ska innehålla uppgifter om parterna. Myndigheten kan utöka gruppen.

artikel 6.6 – hur har man säkerställt att

- (a) behöriga myndigheter ger den berörda allmänheten möjlighet att ta del av all beslutsrelaterad information som nämns i artikel 6 och som finns tillgänglig under den tid förfarandet för allmänhetens medverkan pågår,*
- (b) behöriga myndigheter ger den berörda allmänheten i synnerhet de uppgifter som nämns i punkt 6:*

118. I regel blir uppgifter som avses i artikel 6.6 kungjorda och allmänt tillgängliga så som beskrivits ovan i svaret gällande artikel 6.2. Uppgifterna är i allt större utsträckning tillgängliga på internet. Till exempel utgår miljöskyddslagen från att alla handlingar som är centrala för beslutsfattandet publiceras i datanätet med beaktande av bestämmelserna om offentliggörande och sekretessbeläggning av personuppgifter.

artikel 6.7 – hur har man säkerställt att allmänhetens deltagande i beslutsprocessen innefattar en möjlighet att lämna alla synpunkter, upplysningar, analyser eller åsikter som den anser vara av betydelse för den föreslagna verksamheten:

119. Innan ett ärende avgörs ska enligt 34 § i förvaltningslagen en part ges tillfälle att framföra sin åsikt om ärendet och avge sin förklaring med anledning av sådana yrkanden och sådan utredning som kan inverka på hur ärendet kommer att avgöras. Om avgörandet i ett ärende kan ha en betydande inverkan på andras än parternas livsmiljö, arbete eller övriga förhållanden, skall myndigheten ge dessa personer möjlighet att få uppgifter om utgångspunkterna och målen för behandlingen av ärendet samt att uttala sin åsikt om ärendet. Bestämmelser om allmänhetens möjligheter att delta finns dessutom i MKB-lagen, miljöskyddslagen och andra sektorspecifika speciallagar. 43 § i miljöskyddslagen ger t.ex. parter och andra en möjlighet att framföra anmärkningar och åsikter. Möjligheten att framföra åsikter enligt 17 § och 20 § i MKB-lagen gäller även allmänheten.

artikel 6.8 – hur har man säkerställt att det i respektive beslut tas vederbörlig hänsyn till vad som framkommit vid allmänhetens deltagande:

120. I förvaltningslagen föreskrivs om den allmänna skyldigheten att motivera beslut (44–45 §). Närmare föreskrifter om detta finns dessutom i speciallagar. 48 § och 83 § i miljöskyddslagen anger t.ex. att tillståndsmyndigheten ska pröva förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd och beakta utlåtandena och anmärkningarna och åsikterna i ärendet samt ta ställning till specificerade krav som framställts. Enligt 15 § i miljöskyddsförordningen ska det av tillståndsbeslutet bl.a. framgå hur utlåtandena, anmärkningarna och åsikterna har beaktats. 26 § i MKB-lagen föreskriver en skyldighet att i tillståndet beakta bedömningen, inkl. resultatet av hörandet.

artikel 6.9 – hur har man säkerställt att allmänheten informeras om beslutet så snart det har fattats:

121. Myndighetsbeslut ska delges utan dröjsmål. I 9–10 kap. i förvaltningslagen finns bestämmelser om delgivning av beslut. Bestämmelser om delgivning av beslut finns dessutom i speciallagstiftningen, såsom i 85 § i miljöskyddslagen, enligt vilken ett tillståndsbeslut ska delges genom offentlig kungörelse med iakttagande av 62 a § i förvaltningslagen.

artikel 6.10 – hur har man säkerställt att bestämmelserna i punkterna 2–9 i denna artikel tillämpas när myndigheten omprövar eller uppdaterar tillståndsvillkoren för den verksamhet som avses i punkt 1:

122. När det gäller miljötillståndspliktig verksamhet krävs det enligt 29 § i miljöskyddslagen tillstånd för ändringar som ökar utsläppen eller deras konsekvenser och för andra väsentliga ändringar av verksamheten. I tillståndsförfarandet iaktas då de bestämmelser som beskrivs ovan i punkterna 3–9 i fråga om ändringar av s.k. direktivanläggningar (dvs. verksamheter och projekt som omfattas av tillämpningsområdet för industriutsläppsdirektivet) som orsakar betydande, negativ inverkan (29 §) och i fråga om ändringar av övriga verksamheter och projekt i regel de bestämmelser som beskrivs ovan i punkt 3–9 (96 §). MKB-lagen tillämpas på projekt och ändringar av projekt som kan antas medföra betydande miljökonsekvenser (3 §).

artikel 6.11 – hur har man säkerställt att bestämmelserna i artikel 6 tillämpas på beslut om huruvida avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön tillåts:

123. Bestämmelser om hörande av allmänheten ingår i gentekniklagen (377/1995) och EU:s lagstiftning, och dessa tas upp i avsnitt XXXIII.

XVI. Problem i genomförandet av artikel 6

124. Har ej rapporterats.

XVII. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 6

125. Fackförbundens Centralorganisation FFC framför i sitt utlåtande att om tillstånden ändras till anmälningar eller registreringar försämrats möjligheterna att delta och söka ändring. Enligt FFC borde man utvärdera hur lagändringarna påverkar medborgarnas möjligheter att delta och söka ändring.

126. FFC anser att det är en bra reform att MKB-förfarandet och kungörelserna om planläggning slås samman samt att tillstånden sambehandlas för att påskynda byggprojekt, men önskade att mer tid skulle reserveras för utlåtandena på grund av ärendenas omfattning.

127. Enligt FFC medför den nya gruvlagen som trädde i kraft 2023 en förbättring av gruvornas miljösäkerhet. Den ökar också kommuninvånarnas och markägarnas rättigheter att påverka gruvdriften lokalt. Utöver gruvtillstånd enligt gruvlagen behöver gruvdriften i praktiken även andra tillstånd, såsom miljötillstånd. Till exempel i samband med reformen av naturvårdslagen infördes ett malmletningsförbud i nationalparker och naturreservat och lagen om miljöskadefonden godkändes som en helt ny lag. Lagens syfte är att skapa en fond för situationer där till exempel en verksamhetsutövare som bedriver gruvdrift eller annan verksamhet som kräver miljötillstånd försätts i konkurs eller inte längre är anträffbar på annat sätt.

128. Finlands naturskyddsförbund konstaterar i sitt utlåtande att de största bristerna när det gäller allmänhetens rätt att delta fortfarande finns i skogslagen, till exempel i fråga om kalhyggen. Problemet är särskilt betydelsefullt, eftersom en stor del av Finlands yta består av skog.

129. Jord- och skogsbruksproducenternas Centralförbund MTK påpekar i sitt utlåtande att informationen till "allmänheten" och "den berörda allmänheten" om planläggning och markanvändning har upplevts som dålig och svårtillgänglig. MTK hänvisar till den utredning som Miljöministeriet publicerade som en del av reformen av markanvändnings- och bygglagen 2019 (Utredning om kundupplevelser av projekt för förändrad markanvändning). Resultaten av utredningen visade att många respondenter var missnöjda med förändringsprojektens förlopp och smidighet. Missnöjet berodde främst på att processerna för deltagande och växelverkan hade varit för få eller förlagda till en dålig tidpunkt, att man upplevt påverkansmöjligheterna som skenbara och att man upplevt att planeringen och beslutsfattandet inte var transparenta. Detta har i sin tur återspeglats i upplevelser av orättvisa. Deltagandet och informationen i frågor som gäller markanvändning och i synnerhet planläggning håller enligt denna utredning och MTK:s erfarenhet låg nivå och i nuläget är den informationsnivå som lagen kräver så undermålig att "allmänheten" eller "den berörda allmänheten" helt enkelt inte nås av informationen.

130. I NTM-centralernas gemensamma utlåtande konstateras att flera projekt för den gröna omställningen som är under beredning och som redan håller på att inledas är omfattande och har konsekvenser som avviker från det normala. Därför har hörandet av medborgare och organisationer framhävts mer än tidigare under planeringen av områdesanvändningen, MKB-förfarandena och tillståndsbehandlingen som omfattas av Århuskonventionen. Till denna del är Finlands lagstiftning aktuell. Dialog i rätt tid har också stor betydelse för den sociala acceptansen av projekt och minskar antalet klagomål som lämnas in om tillstånden.

XVIII. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 6

131. Mer information om miljökonsekvensbedömning samt avslutade och pågående MKB-förfaranden inklusive handlingar: <http://www.ymparisto.fi/yva>.

Tillstånds- och informationstjänsten: <http://www.avi.fi/web/avi/ymparisto-lupa-tietopalvelu>

XIX. Organisering av allmänhetens deltagande i utarbetandet av planer, program och riktlinjer avseende miljön enligt artikel 7

Hur har man genomfört artikel 7 om allmänhetens deltagande i utarbetandet av planer, program och riktlinjer avseende miljön, de relevanta definitionerna i artikel 2 och förbudet mot diskriminering i artikel 3.9?

132. FN:s ekonomiska kommission för Europas konvention om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang med dess protokoll om strategiska miljöbedömningar samt EU:s direktiv om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (2001/42/EG) reglerar bedömningen av planernas och programmens miljöpåverkan och innehåller även krav på allmänhetens deltagande. Protokollet och direktiven har införlivats i den nationella lagstiftningen genom flera olika författningar, varav de centrala är lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005, SMB-lagen) och SMB-förordningen (347/2005). SMB-lagen och SMB-förordningen innehåller förutom bestämmelser om planer och program som kräver miljökonsekvensbedömning och anknytande samråd med allmänheten även en allmän bestämmelse som ingick redan tidigare i den nationella lagstiftningen om skyldighet att under beredningen utreda och bedöma miljökonsekvenser av planer och program. Denna allmänna skyldighet (3 § i lagen) berör myndigheternas olika planer och program i stor utsträckning.

133. Markanvändnings- och bygglagen (132/1999, från och med 1.1.2025 lagen om områdesanvändning) och markanvändnings- och byggförordningen (895/1999) innefattar sådana bestämmelser som förutsätts i SMB-protokollet och SMB-direktivet om innehållet i miljökonsekvensbedömningen av planer och om förfarandet vid planläggning. Bedömningen planeras fallspecifikt och när en plan utarbetas ska ett med avseende på planens syfte och betydelse nödvändigt program för deltagande och växelverkan samt för bedömning av planens konsekvenser utarbetas i ett tillräckligt tidigt stadium (63 §).

134. I 35 § i naturvårdslagen förutsätts att konsekvenserna bedöms om en plan antingen i sig eller i samverkan med andra projekt eller planer sannolikt betydligt försämrar de naturvärden i ett område som statsrådet föreslagit för nätverket Natura 2000 eller som redan införlivats i nätverket, för vars skydd området har införlivats eller avses bli införlivat i nätverket Natura 2000. Detsamma gäller ett sådant projekt eller en sådan plan utanför området som sannolikt har betydande skadliga verkningar som når området.

135. Hörande av allmänheten vid utarbetandet av en plan eller ett program förutsätts i stor utsträckning även i annan lagstiftning, oberoende av miljökonsekvensbedömningen. Regleringen grundar sig i hög grad på EU-lagstiftningen. I miljöskyddslagen föreskrivs om förfarandet vid utarbetande av en luftvårdsplan och en handlingsplan på kort sikt (147 §), om ett luftvårdsprogram (149 c §), om förfarandet vid utarbetande av bullerutredningar och handlingsplaner för bullerbekämpning (152 §) och om andra riksomfattande miljöskyddsplaner och miljöskyddsprogram som avses i Europeiska unionens rättsakter (204 §). 89 § i avfallslagen reglerar förfarandet vid beredning av avfallsplaner. 13 § i klimatlagen föreskriver om beredningen av de klimatpolitiska planerna, också om allmänhetens deltagande. Vid utarbetandet av klimatpolitiska planer på medellång sikt har man använt sig av ett medborgarråd och ordnat flera samråd, seminarier och workshoppar för intressentgrupper.

136. I den reviderade naturvårdslagen (9/2023) preciseras regleringen av växelverkan i naturskyddsplaneringen. Information om planer och program ska så aktivt som möjligt ges den breda allmänheten på ett begripligt sätt och med beaktande av olika medborgargrupperns möjligheter att delta. I informationen ska man i möjligaste mån utnyttja mångsidiga metoder, såsom diskussionsmöten, digitala system, sociala medier eller andra informationsmedel enligt prövning från fall till fall.

XX. Allmänhetens möjligheter att delta i utarbetandet av riktlinjer avseende miljön enligt artikel 7

137. Den allmänna skyldigheten i 3 § i lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program inkluderar bedömning av riktlinjer eller handlingsprogram.

138. Statsförvaltningen har bl.a. använt internetbaserade lösningar såsom webbplatsen dinasikt.fi för samråd om politik och strategier.

139. Statens revisionsverk (VTV) är en oberoende granskare i anslutning till riksdagen som granskar statens skötsel av ekonomin samt övervakar finanspolitiken och parti- och valfinansieringen. VTV:s publikationer och ställningstaganden har även tagit upp transparensen och möjligheterna att delta i beredningen av politiska strategier, t.ex. Finlands nationella klimat- och energistrategi samt bioekonomistrategi, och lyft fram såväl god praxis som förbättringsområden.

XXI. Problem i genomförandet av artikel 7

140. Har ej rapporterats.

XXII. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 7

141. Enligt Naturskyddsförbundets utlåtande har utvecklingen varit positiv i och med att webbplatsen utlåtande.fi används mer allmänt. Merparten av ministeriernas och t.ex. Sykes begäranden om utlåtande publiceras där. Detta gör det avsevärt lättare för medborgare och organisationer att delta. Alla ministerier använder dock inte ännu webbplatsen, jord- och skogsbruksministeriet är det största problemet. Naturskyddsförbundet anser i sitt utlåtande av den 11.11.2024 att processen för att skydda gamla skogar och skogar i naturtillstånd som hänför sig till verkställandet av EU:s strategi för biologisk mångfald och den därtill hörande beredningen av statsrådets principbeslut om nationella kriterier är ett dåligt exempel på öppet beredningsarbete.

142. Enligt utlåtandet från Fackförbundens Centralorganisation FFC kan intressentgruppernas delaktighet fortfarande förbättras. Fackorganisationerna har delaktiggjorts endast i liten mån till exempel i beredningen av den nationella energi- och klimatstrategin 2030 samt i beredningen av de nationella branschspecifika klimatfärdplanerna.

XXIII. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 7

143. Miljömyndighetens SMB-anvisning:
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79245/OH1_2017.pdf?sequence=3.

XXIV. Allmänhetens möjligheter att enligt artikel 8 delta i utarbetandet av lagar och andra författningar som kan ha en betydande miljöpåverkan

Vilka åtgärder har vidtagits för att främja ett effektivt deltagande från allmänhetens sida när myndigheterna utarbetar lagar och andra författningar som kan ha en betydande miljöpåverkan. Hur har man genomfört relevanta definitioner i artikel 2 och förbudet mot diskriminering i artikel 3.9:

144. Var och en har rätt att få information om ärenden som bereds av myndigheterna och att ta del i och påverka samhällets och den egna livsmiljöns utveckling. Justitieministeriet administrerar elektroniska demokratitjänster på nätet som ger medborgare och intressenter möjlighet att delta i beredningen av ärenden och påverka beslutsfattandet. Med hjälp av tjänsterna kan myndigheter och beslutsfattare ta del av medborgarnas och intressenternas synpunkter på ärenden som är under beredning. Demokratitjänsterna är samlade till webbplatsen demokrati.fi, där man även kan hitta en stor mängd bakgrundsmaterial och informationskällor om medborgarinflytande och demokrati.

145. Hörandet av intressenter och deras deltagande styrs av statsrådets riktlinjer för hörande vid författningsberedning. Den nuvarande Anvisningen för hörande består av statsrådets principbeslut Hörande vid författningsberedning av den 4.2.2016 och dess rekommendationer om arbetssätt och verktyg samt exempel på god praxis vid hörande. Anvisningen gäller beredning av lagar, förordningar och föreskrifter som innehåller rättsnormer. Hörandet ska också följa de bestämmelser om författningsberedningens öppenhet och förfarandet vid hörande som finns i bl.a. grundlagen, offentlighetslagen, förvaltningslagen och språklagen.

146. En förvaltningsövergripande arbetsgrupp som tillsatts av Justitieministeriet beredde ett utkast till ny handbok för hörande vid författningsberedning under sin mandatperiod som gick ut 29.2.2024. Justitieministeriet tillsatte arbetsgruppen på nytt 13.5.2024 och kompletterade de uppgifter som gruppen hade enligt det tidigare uppdraget. Arbetsgruppen skulle bedöma under vilka förutsättningar den tekniska utvecklingen och de effektiviserade kommunikationsmöjligheterna, andra förändringar i verksamhetsmiljön och utvecklingen av lagberedningsprocessen skulle möjliggöra en förkortning av den nuvarande remisstiden för utlåtanden om lagförslag med beaktande av skillnaderna i lagberedningsprojektens karaktär och särdrag (såsom valår). Arbetsgruppen föreslog att den rekommenderade minimitiden för remissförfaranden hålls oförändrad och att förutsättningarna för kortare remisstid än huvudregeln fastställs i enlighet med det som justitiekanslern har uttalat i sina ställningstaganden till regeringspropositionerna. Dessutom föreslog arbetsgruppen andra metoder för att påskynda färdigställandet av lagstiftningsförslag. Justitieministeriet tillsatte arbetsgruppen på nytt i oktober 2024 och kompletterade de uppgifter som gruppen hade enligt det tidigare uppdraget så att arbetsgruppen ska konkretisera de praktiska situationerna och förutsättningarna under vilka det är möjligt att avvika från remisstiderna. Dessutom kan arbetsgruppen fortsättningsvis bedöma och föreslå metoder för att påskynda beredningen av lagförslag på andra sätt, i synnerhet under valår.

147. Under regeringsperioden 2019–2023 ingick ett stort antal åtgärder som främjar det civila samhället och delaktigheten i det nationella demokratiprogrammet 2025. Demokratiprogrammet fungerade som ett paraplyprojekt för de olika ministeriernas demokratiprojekt. Ett nytt demokratiprogram bereds under ledning av Justitieministeriet.

148. Statsrådet verkar i nära samarbete med civilsamhället och aktörer som företräder olika befolkningsgrupper. I anslutning till justitieministeriet verkar en delegation för medborgarsamhällspolitik (KANE), en delegation för etniska relationer (Etno) och en delegation för språkärenden. Delegationernas uppgift är att främja samarbetet mellan civilsamhället och förvaltningen samt att ta initiativ för främjande av olika befolkningsgruppers möjligheter att delta och påverka. Statsrådet tillsätter delegationerna för fyra år i sänder.

XXV. Problem i genomförandet av artikel 8

149. I flera avgöranden år 2023 och 2024 (t.ex. OKV/1772/10/2023) har justitiekanslern fäst statsrådets och ministeriernas uppmärksamhet vid att man bör se till att det finns tillräckligt med tid för höranden i lagberedningen. Den sex veckor långa samrådstiden som fastställts i anvisningen för hörande vid

författningsberedning är inte absolut juridiskt bindande, utan ministerierna har prövningsrätt. Ministerierna är dock skyldiga att ge en motivering om samrådtiden är kortare än normalt.

150. Allmänhetens erfarenheter av möjligheterna att påverka är inte nödvändigtvis goda. I OECD:s undersökning (OECD 2021. Drivers of Trust in Public Institutions in Finland, OECD Publishing, Paris) upplevde 30 procent av respondenterna att Finlands politiska system är sådant att man kan påverka beslut. I en undersökning om förfarandet vid ändring av klimatlagen upplevde 37 procent av respondenterna att de kunde påverka klimatpolitiken i tillräcklig utsträckning (Albrecht E, Pietilä I, Saarela SR. 2022. Public perceptions on the procedural values and proposed outcomes of the Finnish Climate Change Act Amendment. Front Clim, doi.org/10.3389/fclim.2021.657241).

XXVI. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 8

151. Enligt Naturskyddsförbundets utlåtande bjuds miljöorganisationer in till förvaltningsarbetsgrupper i betydligt mindre grad under den nuvarande regeringen, särskilt inom Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. Samtidigt har arbetet allt oftare bestått endast av konsultationer: intressentgrupperna ingår allt oftare i styrgrupperna, men de verkliga besluten fattas i förvaltningsinterna arbetsgrupper. Miljöorganisationerna får inte som tidigare begäranden om utlåtande ens i frågor där de har obestridlig specialkompetens. Det senaste exemplet är de guider om vindkraft, havsörnar och sensitiva fågelområden som var på remiss i våras.

152. Fackförbundens Centralorganisation FFC konstaterar i sitt utlåtande att man inte nödvändigtvis längre får information om inledandet av viktiga samråd direkt från ministerierna. Det har också blivit vanligare med en mycket kort tid för att kommentera skriftliga samråd, vilket försvårar genomförandet av artikel 8.

XXVII. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 8

153. Hörande vid författningsberedning: <http://kuulemisopas.finlex.fi/>

Justitieministeriets demokratiwebbplats: <https://www.demokratia.fi/en/home/>

XXVIII. Lagstiftnings-, reglerings- och andra åtgärder avseende artikel 9 om tillgång till rättslig prövning

Hur har man genomfört artikel 9 om tillgång till rättslig prövning, relevanta definitioner i artikel 2 och förbudet mot diskriminering i artikel 3.9?

154. I Finland innefattar förvaltningsprocessen inte något allmänt stadium för ny administrativ granskning av ett ärende såsom ny behandling av beslutsfattaren eller av en högre förvaltningsmyndighet. Den sektorspecifika lagstiftningen kan dock innehålla bestämmelser om omprövningsförfarandet, varvid den som är missnöjd med ett avgörande först ska yrka på rättelse av beslutet hos den myndighet som har fattat beslutet före den rättsliga prövningen. I miljölagstiftningen används omprövningsförfarandet i vissa ärenden enligt miljöskyddslagen och vattenlagen, till exempel i anslutning till godkännandet av en plan för kontroll och uppföljning av utsläpp (192–194 § i miljöskyddslagen). Bestämmelser om förfarandet vid begäran om omprövning finns i 7 a kap. i förvaltningslagen (434/2003).

155. Den övergripande lagen om förfarandet vid sökande av ändring i förvaltningsärenden i Finland är lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), som trädde i kraft 1.1.2020. Lagen har allmänna bestämmelser om förvaltningsbeslutens överklagbarhet, besvärsmätt och förfaranden vid sökande av ändring. I den sektorspecifika speciallagstiftningen som förutsätter förvaltningsbeslut, nedan de sektorspecifika tillståndslagarna, finns preciserande bestämmelser om besvärsmätten bl.a. därför att besvärsmätten kan utökas

från det som föreskrivs i den allmänna lagen. När det gäller besvärsförfarandet hänvisar de sektorspecifika tillståndslagarna till de allmänna bestämmelserna i ovan nämnda lag.

156. Besvär över förvaltningsbeslut som gäller miljön anförs i allmänhet hos den regionala förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Besvär som gäller miljö- och vattentillstånd anförs dock enligt de sektorspecifika tillståndslagarna hos Vasa förvaltningsdomstol. Beslut som kommunala myndigheter har fattat med stöd av det kommunala självstyret överklagas genom kommunalbesvär i enlighet med kommunallagen (410/2015). Beslut som omfattas av kommunalbesvär fattas också till exempel med stöd av bygglagen och avfallslagen.

157. Den största skillnaden mellan kommunalbesvär och besvär över förvaltningsbeslut är omfattningen av besvärsrätten, -grunderna och besvärsmyndighetens prövningsrätt. Vanligtvis kan alla kommunmedlemmar lämna in kommunalbesvär över beslut som fattats av en kommunal myndighet, oavsett hur kommunmedlemmen själv berörs av beslutet. Det är en mer begränsad krets som kan anföra besvär över förvaltningsbeslut.

158. I regel får ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. I lagen om rättegång i förvaltningsärenden fastställdes att systemet för besvärstillstånd gäller i alla förvaltningsärenden, om man inte avviker från detta i speciallagarna av mycket exceptionella skäl. Miljöförvaltningens författningar har delvis redan ändrats så att systemet för besvärstillstånd i enlighet med den övergripande lagen fr.o.m. 1.1.2020 även omfattar ärendegrupper där systemet tidigare inte har använts.

artikel 9.1 – hur har man säkerställt att

- (a) den som anser att hans eller hennes begäran om information enligt artikel 4 inte har behandlats i enlighet med bestämmelserna i den artikeln, kan få detta prövat av domstol eller något annat oberoende och opartiskt organ som inrättats genom lag:***

159. Enligt 33 § i offentlighetslagen (621/1999) får ett beslut som gäller en myndighets begäran om uppgifter överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Med myndighet avses i offentlighetslagen också sammanslutningar, inrättningar, stiftelser och enskilda personer som utövar offentlig makt och som enligt en bestämmelse eller en föreskrift som meddelats med stöd av en lag eller en förordning utför ett offentligt uppdrag. Ändring i förvaltningsdomstolens beslut får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast om domstolen beviljar besvärstillstånd.

- (b) i de fall en part föreskriver en sådan domstolsprövning, att den berörda personen även har rätt till ett snabbt, lagstadgat förfarande, avgiftsfritt eller till en låg avgift, för att få sin sak omprövad av myndigheten eller prövad av ett annat oberoende och opartiskt organ än en domstol:***

160. En uppgift om innehållet i en handling lämnas ut av en sådan anställd hos myndigheten som av denna har förordnats att handha detta uppdrag eller som det på grund av den anställdas ställning och uppgifter annars hör till. Om en tjänsteman vägrar att lämna ut begärda uppgifter ska han i enlighet med 14 § 3 mom. i offentlighetslagen meddela den som begärt en uppgift vad vägran beror på, ge upplysningar om rätten att föra ärendet till myndigheten för avgörande, tillstålla den som begärt uppgiften genom att skriftligen anhängiggöra ärendet en förfrågan om han önskar att ärendet hänskjuts till myndigheten för avgörande, samt ge upplysningar om de avgifter som uppbärs med anledning av behandlingen. Syftet med bestämmelsen är att ge den som begär uppgifter möjlighet till ett snabbt och avgiftsfritt förfarande för ny behandling av ärendet.

161. Om det framgår att ett myndighetsbeslut grundar sig på en klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag eller om det har skett ett fel i förfarandet när beslutet fattades, kan myndigheten på eget eller en parts initiativ undanröja ett oriktigt beslut och avgöra saken på nytt i enlighet med 50 § i förvaltningslagen.

(c) slutgiltiga beslut enligt denna punkt är bindande för den myndighet som förvarar informationen och att motiveringen är skriftlig, åtminstone när tillgång till information nekas enligt denna punkt:

162. Om en tjänsteman vägrar att lämna ut begärda uppgifter ska han meddela den som begärt uppgifterna vad vägran beror på samt övriga uppgifter som avses i 14 § 3 mom. i offentlighetslagen. Om den som begär uppgifter därefter vill föra ärendet till myndigheten för avgörande, fattar myndigheten ett förvaltningsbeslut i ärendet. Enligt 43 § i förvaltningslagen ska förvaltningsbeslut ges skriftligen. Enligt 45 § i förvaltningslagen ska myndigheten också motivera sitt beslut och ange vilka omständigheter och utredningar som har inverkat på avgörandet samt nämna de lagrum som har tillämpats.

163. Förvaltningsdomstolens beslut om besvär över ett förvaltningsbeslut är slutgiltigt, om högsta förvaltningsdomstolen inte beviljar besvärstillstånd. Beslutet binder myndigheterna och det ska motiveras såsom föreskrivs i 86 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

artikel 9.2 – hur har man inom ramen för den nationella lagstiftningen säkerställt att personer som uppfyller kriterierna i denna punkt har rätt att få den materiella och formella giltigheten av ett beslut, en handling eller en underlåtenhet som omfattas av artikel 6 prövad av domstol eller något annat oberoende och opartiskt organ som inrättats genom lag:

164. I Finland har ändringssökandet som förutsätts i artikel 9.2 avseende beslut, åtgärder och försummelser som gäller verksamheter och projekt som omfattas av artikel 6 ordnats genom bestämmelser som ingår i flera olika författningar. Det är i stor utsträckning fråga om genomförandereglering av EU-lagstiftningen. Det är typiskt att en verksamhet eller ett projekt som omfattas av tillämpningsområdet för bestämmelserna i artikel 6 kan höra till tillämpningsområdet för flera olika författningar i Finland och därmed också kräva ett tillståndsbeslut enligt flera olika författningar.

165. Verksamheterna och projekten gäller i huvudsak utsläpp, vilket innebär att de är tillståndspliktiga med stöd av miljöskyddslagen (527/2014). Miljöskyddslagen innehåller omfattande bestämmelser om besvärsrätt och rätt att inleda ärenden. I 191 § i miljöskyddslagen föreskrivs om besvärsrätt avseende beslut som fattats med stöd av lagen i fråga. I 186 § i miljöskyddslagen föreskrivs dessutom om rätten att inleda vissa ärenden. Rätten att inleda ärenden kan gälla bl.a. avhjälpande av överträdelser eller försummelser och avbrytande av verksamhet som förorenar miljön, som definieras mer detaljerat i miljöskyddslagen (175 § och 181 §). Utöver parterna har bl.a. de registrerade miljöorganisationer inom vars verksamhetsområde miljökonsekvenserna av verksamheten uppkommer samt sametinget besvärsrätt och rätt att inleda ärenden.

166. Vissa verksamheter och projekt, såsom byggande av vattenverk, dammar och broar, är tillståndspliktiga med stöd av vattenlagen (587/2011). Vattenlagen innehåller omfattande bestämmelser om besvärsrätt och rätt att inleda ärenden (15 kap. 2 § och 14 kap. 4 §).

167. Vissa verksamheter och projekt kan också kräva tillstånd enligt gruvlagen (621/2011). Även gruvlagen innehåller omfattande bestämmelser om besvärsrätt och rätt att inleda ärenden, som i stor utsträckning motsvarar regleringen i miljöskyddslagen (165 § och 159 §).

168. I fråga om vissa verksamheter och projekt (vissa vägprojekt, kärnkraftsanläggningar, järnvägar för fjärrtrafik, olje-, gas- och kemikalieledningar, kraftledningar samt sol- och vindkraftverk) är också de tillstånds- och beslutsförfaranden som förutsätts i andra författningar samt bestämmelserna om besvärsrätt och rätt att inleda ärenden i dem av betydelse. Dessa författningar är till exempel lagen om trafiksystem och landsvägar (503/2005), bygglagen (751/2023) lagen om områdesanvändning (132/1999), kommunallagen (410/2015), lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön (768/2004) och kärnenergilagen (1990/1986).

artikel 9.3 – hur har man säkerställt att den allmänhet som uppfyller eventuella kriterier i nationell rätt har rätt att få handlingar och underlåtenheter av personer och myndigheter som strider mot den nationella miljölagstiftningen prövade av domstol eller i administrativ ordning:

169. I Finland har den rättsliga prövning som avses i artikel 9.3 reglerats genom bestämmelser som ingår i flera olika författningar. Till exempel i miljöskyddslagen förutsätts i regel miljötillstånd även för andra

verksamheter och projekt än de som omfattas av tillämpningsområdet för bestämmelserna i artikel 6 i konventionen (verksamheter som hör till den s.k. nationella förteckningen över anläggningar). I miljöskyddslagen föreskrivs dessutom bl.a. om beslut om sanering av förorenad mark eller förorenat grundvatten (136 §).

170. Såsom redan framförts i samband med artikel 9.2 innehåller 186 § i miljöskyddslagen bestämmelser om rätten att inleda vissa ärenden. Rätten att inleda ärenden kan röra avhjälpande av överträdelser eller försummelser och avbrytande av verksamhet som förorenar miljön, som definieras mer detaljerat i miljöskyddslagen (175 § och 181 §). Rätten att inleda ärenden kan dessutom gälla utredning av behovet av sanering av mark och grundvatten och omfattningen av föroreningen, skyldighet att vidta saneringsåtgärder (135 och 137 §) samt förebyggande av miljöförorening i situationer där det är fråga om annan verksamhet än sådan som är tillståndspliktig, anmälningspliktig eller registreringspliktig enligt miljöskyddslagen (180 §).

171. Enligt miljöskyddslagen har utöver parterna bl.a. de registrerade miljöorganisationer inom vars verksamhetsområde miljökonsekvenserna av verksamheten uppkommer samt sametinget besvärsmätt och rätt att inleda ärenden.

172. Utöver miljöskyddslagen innehåller flera andra författningar bestämmelser om tillstånds- och beslutsförfaranden som gäller andra verksamheter och projekt än de som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 6 i konventionen samt besvärsmätten och rätten att inleda ärenden som har samband med dem. Sådana bestämmelser finns till exempel i vattenlagen (15 kap. 2 § och 14 kap. 4 §), naturvårdslagen (134 § och 128 §), bygglagen (179 §) markanvändnings- och bygglagen, (från 1.1.2025 lagen om områdesanvändning 191 §), avfallslagen (134 § och 138 §), gruvlagen (159 § och 165 §), marktäktslagen (20 a §), gentekniklagen (36 §), c § och 44 §).

173. I Finland ingår möjlighet att söka ändring i flera riksomfattande planer och program som gäller miljön och i regel har även miljöorganisationerna rätt att överklaga dem. Det senaste exemplet på detta är klimatlagen, som år 2023 kompletterades med en bestämmelse om sökande av ändring (21 b §). Möjligheten att söka ändring gäller statsrådets beslut om godkännande av de klimatpolitiska planer som avses i 9–12 § i klimatlagen samt beslut om ändring av planer som avses i 17 § i lagen. Utöver parterna har bl.a. den vars rätt, skyldighet eller fördel på ett särskilt sätt kan påverkas av klimatförändringen eller effekterna av bromsandet av den eller anpassningen till den, en registrerad förening som representerar ovan nämnda personers intressen samt en riksomfattande registrerad förening eller stiftelse vars syfte är att främja natur-, hälso- eller miljöskyddet besvärsmätt. Syftet med den nya bestämmelsen om sökande av ändring var att främja tillgodoseendet av rättsskyddet i beslutsfattandet om klimatpolitiken.

174. 8 a kap. i förvaltningslagen har bestämmelser om förvaltningsklagan: Var och en får anföra förvaltningsklagan över att en myndighet, den som är anställd hos en myndighet eller någon annan som sköter en offentlig förvaltningsuppgift har förfarit lagstridigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet. Förvaltningsklagan anförs hos den myndighet som övervakar verksamheten. Regionförvaltningsverket kan t.ex. ta emot förvaltningsklagan i ärenden som rör kommunens verksamhet. När myndigheten har satt sig in i förvaltningsklagan kan den ge administrativa riktlinjer till den vars verksamhet klagan gäller. Ett avgörande i ett ärende som gäller förvaltningsklagan får dock inte överklagas genom besvär.

175. Enligt 108 och 109 § i grundlagen ska justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman övervaka att domstolarna och andra myndigheter samt tjänstemännen, offentligt anställda arbetstagare och också andra, när de sköter offentliga uppdrag, följer lag och fullgör sina skyldigheter. Vid utövningen av sitt ämbete övervakar dessa högsta laglighetsövervakare att de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Klagomål hos dessa högsta laglighetsövervakare får anföras av var och en som anser att en övervakad handlat lagstridigt eller underlåtit att fullgöra sina skyldigheter. Ett avgörande i ett ärende som gäller klagomål får dock inte överklagas genom besvär.

artikel 9.4 – hur har man säkerställt att

(a) de förfaranden som avses i punkterna 1–3 erbjuder tillräckliga och effektiva rättsmedel,

(b) förfarandena även i övrigt är förenliga med denna punkt:

176. Statliga och kommunala myndigheters verksamhet styrs av bl.a. rättsprinciperna i 6 § i förvaltningslagen (inkl. likabehandling och opartiskhet) samt de allmänna kraven beträffande behandling av ärenden i 5 kap. i lagen. Förvaltningsdomstolsprocessen omfattas av bestämmelsen i 21 § i grundlagen om vars och ens rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol som är behörig enligt lag.

177. 122 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden reglerar besvärens inverkan på förvaltningsbeslut och förvaltningsdomstolens beslut om verkställbarhet. Utgångspunkten är att besvären skjuter upp verkställigheten av beslutet. Anförda besvär hos högsta förvaltningsdomstolen utgör dock inte ett hinder för verkställighet av beslutet i ett ärende där besvärstillstånd behövs. Verkställigheten får dock inte inledas, om besvären skulle bli meningslösa till följd av verkställigheten.

178. I kommunala ärenden är huvudregeln att beslutet får verkställas även om besvär har anförts. Den som anför besvär kan emellertid alltid begära att förvaltningsdomstolen ska förbjuda eller avbryta verkställigheten av beslutet.

179. Förvaltningsdomstolsprocessens längd har inte reglerats. Vissa ärendegrupper ska enligt lag behandlas skyndsamt. Exempel på skyndsamt behandlade besvär med koppling till miljön är besvär över ett sådant beslut om godkännande av en utredningsplan eller en vägplan som ska anses vara av samhällslik vikt (lagen om trafiksystem och landsvägar, 105 §). Enligt 49 e § i förvaltningslagen ska även begäran om omprövning behandlas skyndsamt. Med stöd av lagen om gottgörelse för dröjsmål vid rättegång (362/2009) kan en part betalas penningersättning ur statens medel på grund av oskäligt dröjsmål vid rättegång.

180. En förvaltningsdomstolsprocess får inte bli orimligt dyr. Därmed är det inte obligatoriskt med rättegångsbiträde under rättegångar i miljöärenden vid förvaltningsdomstolarna. Vid rättegång i förvaltningsdomstol tas följande avgifter ut av den som söker ändring beroende på besvärsinstans (gäller från och med 2022): Förvaltningsdomstolar 270 euro, högsta förvaltningsdomstolen 530 euro. Avgift tas inte ut om förvaltningsdomstolen ändrar en lägre myndighets beslut till förmån för den som söker ändring.

181. Till rättshjälp enligt rättshjälpslagen (257/2002) hör enligt 1 § juridisk rådgivning, behövliga åtgärder samt biträdande i domstol och hos andra myndigheter och befrielse från vissa kostnader i samband med behandlingen av ett ärende. Enligt 2 § 3 mom. i lagen beviljas bolag och sammanslutningar inte rättshjälp. Därmed är miljöorganisationer inte berättigade till rättshjälp. Rättshjälp används i allmänhet inte i miljöärenden, eftersom kostnaderna för förvaltningsrättsskipning är relativt låga.

artikel 9.5 – hur har man säkerställt att allmänheten informeras om tillgången till prövning i domstol eller i administrativ ordning:

182. I ett ärende som gäller begäran om uppgifter ska en tjänsteman enligt 14 § i offentlighetslagen ge uppgifterna till den som begärt dem.

183. Enligt 47 § i förvaltningslagen ska en besväransvisning fogas till beslut som får överklagas genom besvär. I anvisningen ska man nämna besvärsmyndigheten, den myndighet som ska tillställas besvärsskriften samt besvärstiden och från vilken tidpunkt den räknas. I besväransvisningen ska det redogöras för de bestämmelser som gäller innehållet i och bilagorna till besvärsskriften, frambefordrandet av besvären samt avgifterna för behandlingen av besvär. Anvisningar om hur man begär omprövning och besväransvisningar regleras även i 141 § i kommunallagen.

184. Likaså föreskriver 88 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden att det till ett beslut av en förvaltningsdomstol ska fogas en besväransvisning, om beslutet får överklagas genom besvär.

185. Allmän information om rättsskyddsmedel finns på Justitieministeriets webbplats oikeus.fi.

XXIX. Problem i genomförandet av artikel 9

186. Har ej rapporterats.

XXX. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 9

Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av artikel 9 i konventionen (t.ex. miljörättsstatistik). Finns det stödåtgärder som kan undanröja ekonomiska och andra hinder för utnyttjandet av tillgången till rättslig prövning:

187. Förvaltningsdomstolarnas registratorskontor och webbplatser tillhandahåller information om ärenden som behandlas av domstolarna. Flera förvaltningsdomstolar publicerar sin verksamhetsberättelse på webben, inklusive antalet inkomna och avgjorda ärenden och de genomsnittliga behandlingstiderna per ärendegrupp. Högsta förvaltningsdomstolen publicerar en årsberättelse som innehåller statistik. År 2023 inleddes 174 miljöärenden i högsta förvaltningsdomstolen, besvärstillstånd beviljades i 21 ärenden (år 2022: 165/39).

188. Högsta förvaltningsdomstolen hänvisade i sitt avgörande HFD 2023:62 till artikel 9 i konventionen. Avgörandet gällde ett besvär över statsrådets beslut av den 27.10.2022 om den årliga klimatårsberättelsen som enligt klimatlagen ska lämnas till riksdagen. Enligt ändringssökandena hade statsrådet inte vidtagit nödvändiga klimatåtgärder. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att bedömningen av lagenligheten i statsrådets beslutsfattande på det sätt som ändringssökandena avser kunde komma att prövas i domstol i en situation då underlåtenhet att fatta beslutet i det skedet skulle leda till ett slutresultat som står i strid med klimatlagen eller då statsrådets faktiska handlingar visar att det inte har för avsikt att fatta beslut om att uppnå de i lagen föreskrivna målen och skyldigheterna inom en tillräckligt snabb tid. Enligt domstolen var det dock ännu inte fråga om en situation där statsrådet hade handlat i strid med klimatlagen.

189. Finlands miljöcentral konstaterar i sitt utlåtande att det finns många vattendrag i Finland och att vattenförvaltningsplanerna som omfattas av ramdirektivet för vatten är viktiga för att finländarna ska ha en ren, hälsosam och hållbar miljö. Allmänheten kan delta i utarbetandet av förvaltningsplanerna och i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen finns en bestämmelse om ändringssökande. I praktiken har medborgarna inte sökt ändring i planerna, även om planerna inte har lett till att målen i ramdirektivet för vatten har uppnåtts. Uppnåendet av målen i ramdirektivet för vatten eller ramdirektivet om en marin strategi är inte en del av statsminister Orpos regeringsprogram. Regeringen ändrar regleringen av miljö- och vattenrättsliga tillstånd för projekt i början av 2025. Alla medborgare har inte fått information om de eventuella konsekvenserna av ändringarna för närliggande vattendrag.

190. Finlands naturskyddsförbund anser i sitt utlåtande att ändringarna i MKB-regleringen och i vissa andra lagar har förbättrat organisationers möjligheter att söka ändring i sådana projekt som har genomgått ett förfarande vid miljökonsekvensbedömning. Även reformen av naturvårdslagen innebar en liten förbättring av rättigheterna. Enligt Naturskyddsförbundet finns det dock fortfarande luckor i miljöorganisationernas besvärsmöjligheter i flera lagar, bl.a. i fråga om planer. Som exempel nämner Naturskyddsförbundet markanvändnings- och bygglagen (132/1999, bl.a. gatu- och parkplaner), naturvårdslagen (9/2023, bl.a. den nationella planen för biologisk mångfald, skötsel- och nyttjandeplaner), skogslagen (1093/1996), lagen om fiske (379/2015), lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter (1709/2015), lagen om friluftsliv (606/1973), terrängtrafiklagen (1710/1995) och lagen om enskilda vägar (560/2018).

191. Fackförbundens centralorganisation FFC konstaterar i sitt utlåtande att det är viktigt att man i förvaltningsreformerna kommer ihåg NTM-centralernas uppgift att bevaka det allmänna intresset i miljöfrågor, inklusive möjligheten att överklaga beslut om miljötillstånd. Det rättsliga systemet och grundlagen ålägger entydigt staten den allmänna intressebevakningen och den får inte tas bort av den statliga tillsynsmyndigheten. Genom att göra detta har staten i fråga om sina egna beslut överfört ansvaret för att bevaka det allmänna intresset på medborgare och icke-statliga organisationer i större utsträckning än tidigare. Detta är problematiskt. Förutom att medborgarnas och frivilligorganisationernas förtroende för myndigheter och tillståndspraxis försämrats, leder detta också till ett ökat antal klagomål utanför ämbetsverket. Dessutom kan frivilligorganisationernas laglighetsövervakning försvåras av att besväravgifterna höjs. Saken är fortfarande aktuell i och med att nuvarande statsminister Orpos regering kombinerar territorialövervakningens och NTM-centralens tillsynsuppgifter.

XXXI. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 9

192. Högsta förvaltningsdomstolens
<https://www.kho.fi/sv/index/aktuellt/vuosikertomukset.html>

årsberättelse:

XXXII. Allmänna iakttagelser om konventionsmålen

Hur kan genomförandet av konventionen främja den nuvarande och de kommande generationernas rätt att leva i en miljö av fullgod kvalitet med tanke på hälsa och välfärd:

193. 20 § i grundlagen innehåller en likadan bestämmelse som i konventionen. Det allmänna ska verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön.

194. I sitt utlåtande anser Finlands Näringsliv EK att man i den genomföranderapport som ska ges med stöd av Århuskonventionen vid sidan av frågor som gäller genomförandet av konventionen bör sträva efter att granska hur den nuvarande omfattningen av allmänhetens rätt att delta inverkar i synnerhet på takten i investeringarna i grön omställning. EK anser att konventionen har genomförts effektivt i Finland och att allmänhetens rätt att få information, delta i beslutsfattandet och utöva rätten att söka ändring i enlighet med konventionen har garanterats på många olika sätt i den nationella miljöregleringen. Miljöministeriet bör utreda också metoder för att göra rätten att delta smidigare i Finland och EU så att Finland och EU kan svara på sina ambitiösa mål om klimatneutralitet. Enligt EK har man i genomföranderapporten på ett övergripande sätt beskrivit allmänhetens möjligheter att påverka, men inte just behandlat hur konventionen och rätten att delta främjar nuvarande och kommande generationers rätt att leva i en tillräckligt högklassig miljö. EK anser att en kontrollerad strukturomvandling mot en kolneutral ekonomi är en förutsättning för detta. Övergången till en kolneutral ekonomi förutsätter en omvärdering av verksamhetssätten inom alla samhällssektorer.

195. Finlands naturskyddsförbund och Fackförbundens Centralorganisation FFC konstaterar i sina utlåtanden att det i regeringsprogrammet för nuvarande statsminister Orpos regering finns många skrivningar, bl.a. om smidigare tillstånd, som är oroväckande med tanke på allmänhetens miljörättigheter. Organisationerna känner inte till statusen för beredningen av reformer.

XXXIII. Lagstiftnings-, reglerings- och andra åtgärder avseende artikel 6a och bilaga Ia om allmänhetens deltagande i beslut om avsiktlig utsättning i miljön och utsläppande på marknaden av genetiskt modifierade organismer

artikel 6a.1, punkt 1 i bilaga Ia – hur säkerställer partens regleringssystem en effektiv information och allmänhetens deltagande i beslut som omfattas av bestämmelserna i artikel 6a:

196. Enligt 36 b § i gentekniklagen ska gentekniknämnden med iakttagande av vad som i 62 a och 62 b § i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om offentlig kungörelse höra allmänheten om planerad avsiktlig utsättning som sker för annat ändamål än utsläppande på marknaden, om inte något annat föreskrivs i gentekniklagen. I praktiken handlar det om fältförsök som betjänar forskningen. Gentekniknämnden publicerar information om mottagandet av ovan nämnda ansökningar på nämndens webbplats. I den offentliga kungörelsen informeras om allmänhetens rätt att ta del av handlingar om avsiktlig utsättning för annat ändamål än utsläppande på marknaden, om det sätt på vilket tillgången till handlingar har ordnats, om möjligheten att få en kopia av ansökningshandlingar, om till vilken myndighet skriftliga åsikter skall riktas samt om tidsfristen för hörande. Hörandet pågår i 30 dagar och allmänheten har rätt att ta del av och få kopior av ansökningshandlingarna för fältförsöket samt ge skriftliga synpunkter på ansökningarna. Ansökningshandlingarna finns till påseende på nämndens webbplats. Hörandet kan dock slopas om det är fråga om en brådskande medicinsk åtgärd, undersökning eller behandling vars syfte är att trygga människors liv eller hälsa eller om hörandet bidrar till att äventyra skyddet för privatlivet för den person som är föremål för åtgärden.

197. När det gäller utsläppande av GMO-produkter på marknaden sker hörandet av allmänheten på EU-nivå enligt EU:s direktiv 2001/18/EG eller förordning (EG) nr 1829/2003 (genetiskt modifierade livsmedel och foder), se artikel 6a.1, punkt 3 i bilaga Ia nedan.

198. Bestämmelser om avgifter för prestationer enligt gentekniklagen finns i 7 § i statsrådets förordning 1255/2018.

artikel 6a.1, punkt 2 i bilaga Ia – eventuella undantag i en parts regelverk från det förfarande för allmänhetens deltagande som anges i denna bilaga och kriterier för undantagen:

199. Enligt 36 b § i gentekniklagen behöver hörande dock inte genomföras om det är fråga om en brådskande medicinsk åtgärd, undersökning eller behandling vars syfte är att trygga människors liv eller hälsa, eller om ett hörande kan äventyra skyddet för privatlivet för den person som är föremål för åtgärden.

artikel 6a.1, punkt 3 i bilaga Ia – hur har man på ett lämpligt stadium och på ett effektivt sätt gjort en sammanfattning tillgänglig för allmänheten av den anmälan som lämnas in för tillstånd till avsiktlig utsättning av en genetiskt modifierad organism i miljön eller utsläppande av den på marknaden på partens territorium, tillsammans med bedömningsrapporten, om en sådan finns tillgänglig:

200. Gentekniknämnden publicerar uppgifter om alla inkomna ansökningar om fältprov i enlighet med 36 b § i gentekniklagen.

201. Vad gäller produktansökningar enligt EU:s förordning (EG) nr 1829/2003 (GM-foder och livsmedel) ska Livsmedelsverket som Finlands nationella kontaktmyndighet se till att sökandens sammanfattningar av tillståndsansökningarna och EFSA:s (Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet) utlåtanden är tillgängliga för allmänheten. På Livsmedelsverkets webbplats finns en länk till EFSA:s webbplats, där man kan hitta sammanfattningar av de senaste tillståndsansökningarna och EFSA:s utlåtanden om dem. Genom ändringen av EU:s allmänna livsmedelsförordning (EG) nr 178/2002 (EU:s förordning (EU) 2019/1381, som började tillämpas 27.3.2021) ökas öppenheten i EFSA:s vetenskapliga verksamhet. En aktör som ansöker om förnyat tillstånd ska underrätta EFSA om de undersökningar som den ämnar utföra för ansökan. EFSA ska samråda med berörda parter och allmänheten efter en sådan anmälan i syfte att identifiera huruvida andra relevanta vetenskapliga data eller studier finns tillgängliga om föremålet för anmälan. På eget initiativ offentliggör EFSA utan dröjsmål alla sina vetenskapliga utlåtanden inkl. resultaten av de samråd som

genomförts under riskbedömningsprocessen. EFSA offentliggör också vetenskapliga studier och annan information som ligger till grund för tillståndsansökningarna. Materialet offentliggörs när ansökan har bedömts vara giltig. Uppgifterna publiceras på EFSA:s webbplats på så sätt att de är lättillgängliga. Allmänheten kan lämna synpunkter till kommissionen på sitt modersmål inom 30 dagar från offentliggörandet av EFSA:s yttrande.

202. Kommissionen ansvarar för samråden om produktansökningar enligt EU:s direktiv 2001/18/EG (t.ex. GM-snittblommor). Allmänheten kan lämna synpunkter på sammanfattningen av ansökan och EFSA:s yttrande under 30 dagar innan GMO:n godkänns. Mer information finns på webbplatsen för kommissionens forskningscentrum, Joint Research Centre (JRC). Förutom information om produktansökningarna tillhandahåller webbplatsen sammanfattningar av alla fältförsöksansökningar som lämnats in i EU:s medlemsstater.

artikel 6a.1, punkt 4 i bilaga Ia – hur har man säkerställt att information som avses i punkten inte i något fall betraktas som sekretessbelagd:

203. I 32 § och 32 a § 5 och 6 mom. i gentekniklagen anges vilka uppgifter som inte är sekretessbelagda. Gentekniklagen gäller endast verksamhet enligt direktiven 2009/41/EG och 2001/18/EG. Direktivet 2001/18/EG gäller inte avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade livsmedel och foder i miljön, som regleras i förordningen (EU) nr 1829/2003.

artikel 6a.1, punkt 5 i bilaga Ia – hur har man säkerställt insynen i beslutsprocesserna och att allmänheten ges tillgång till all relevant information om förfarandet, däribland t.ex.

- (a) vilka slags beslut som kan komma att fattas,***
- (b) vilken myndighet som ansvarar för beslutet,***
- (c) vilka arrangemang för allmänhetens deltagande som är fastställda i enlighet med punkt 1 i bilaga Ia,***
- (d) uppgift om från vilken myndighet man kan få relevant information,***
- (e) uppgift om till vilken myndighet synpunkter kan lämnas in samt inom vilken tid synpunkterna tas emot:***

204. I gentekniklagen föreskrivs det på ovan beskrivet sätt om beslutsfattandet gällande fältförsök och om hörandet av allmänheten. All nödvändig information är tillgänglig för allmänheten på webben. Beslutsprocessen för produkter regleras på motsvarande sätt i EU-lagstiftningen i enlighet med det ovan nämnda och informationen är lättillgänglig på webben.

205. Bestämmelserna i gentekniklagen om anteckning och fastställande av uppgifters konfidentialitet ändrades 2021 så att gentekniknämnden kan bestämma att uppgifter som kan skada verksamhetsutövarns intressen kan sekretessbeläggas. Nämnden fastställer sekretessen för uppgifterna på begäran av verksamhetsutövarns. Ändringarna berodde på ändringen av EU:s allmänna livsmedelsförordning (GFL) 178/2002. Vid ändringarna av GFL-förordningen och direktivet 2001/18/EG beaktades förutom Århuskonventionen även EU:s dataskyddsförordning.

artikel 6a.1, punkt 6 i bilaga Ia – hur har man säkerställt att de åtgärder som har vidtagits i enlighet med punkt 1 i bilaga Ia innefattar en möjlighet för allmänheten att på lämpligt sätt lämna alla synpunkter, upplysningar, analyser eller åsikter som den anser vara relevanta för den föreslagna avsiktliga utsättningen, inbegripet utsläppande på marknaden:

206. Förfarandet är skriftligt. Kommentarer kan t.ex. lämnas via post, e-post eller kommissionens webbplats. I vissa fall anordnas informationsmöten om fältförsöken så att medborgarna kan framföra muntliga frågor och kommentarer.

artikel 6a.1, punkt 7 i bilaga Ia – hur har man säkerställt att vederbörlig hänsyn tas till vad som framkommit vid förfarandet för allmänhetens deltagande enligt punkt 1 i bilaga Ia:

207. Skyldigheten att motivera förvaltningsbeslut (45 § i förvaltningslagen) och offentligheten av resultaten från förfaranden för hörande främjar beaktandet av kommentarerna vid beslutsfattandet.

208. Allmänhetens kommentarer om fältförsöksansökningarna lagras i det nationella genteknikregistret i anslutning till ansökningarna och är tillgängliga för allmänheten.

209. I EU:s process för godkännande av produkter skickar kommissionen de inkomna kommentarerna för analys antingen till den behöriga myndigheten eller till EFSA för att utreda om de påverkar EFSA:s utlåtande. Allmänhetens kommentarer lagras i anslutning till ansökningarna.

artikel 6a.1, punkt 8 i bilaga Ia – när en myndighet har fattat ett beslut i enlighet med bilaga Ia, hur säkerställs att beslutet offentliggörs med de skäl och överväganden som det är grundat på:

210. I Finland fattas besluten om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön enligt EU:s direktiv 2001/18/EG av gentekniknämnden, vars beslut är tillgängliga på bl.a. nämndens webbplats. Livsmedelsverket är den behöriga nationella myndigheten som avses i livsmedels- och foderförordningen (EU) nr 1829/2003 och förordningen om märkning av genetiskt modifierade organismer (EU) nr 1830/2003. Bestämmelser om de nationella arrangemangen för genomförande av livsmedels- och foderförordningen finns i statsrådets förordning 910/2004. I förordningen ingår 7 § om information och samråd med allmänheten.

artikel 6a.2 – hur bedöms de krav som fastställts enligt bestämmelserna i punkt 1 i bilaga Ia komplettera och ömsesidigt stödja parternas nationella ram för biosäkerhet och överensstämma med målen för Cartagenaprotokollet om biosäkerhet:

211. Gentekniknämnden i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet är nationell behörig myndighet för utförande av angivna uppgifter i gentekniklagen och Cartagenaprotokollet om biosäkerhet. Miljöministeriet ansvarar för kontakterna med Cartagenaprotokollets sekretariat (nationell kontaktpunkt) och har en företrädare i gentekniknämnden.

XXXIV. Problem i genomförandet av artikel 6a och bilaga Ia

212. Tidsfristen för hörande av allmänheten i 36 b § i gentekniklagen (60 dagar) förkortades till 30 dagar år 2021, eftersom en längre tidsfrist visade sig vara utmanande bl.a. i processerna för tillstånd för kliniska läkemedelsundersökningar. Den långa processen för specialtillstånd kan fördröja läkemedelsbehandlingen och då i vissa fall äventyra människors liv eller hälsa.

XXXV. Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna om deltagande i artikel 6a och bilaga Ia

Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna om allmänhetens deltagande i beslut om avsiktlig utsättning i miljön eller utsläppande på marknaden av genetiskt modifierade organismer enligt artikel 6a, dvs. finns det t.ex. statistik eller annan information om allmänhetens deltagande i dessa beslut eller i beslut som enligt punkt 2 i bilaga Ia anses utgöra undantag från det förfarande för allmänhetens deltagande som anges i bilagan:

213. Har ej rapporterats.

XXXVI. Relevanta webbsidor för genomförandet av artikel 6a

214. Gentekniknämnden: <http://geenitekniikanlautakunta.fi/sv/framsida>

[Suomi.fi-tjänsten:](http://Suomi.fi-tjänsten) <https://www.suomi.fi/palvelut/yleison-kuuleminen-muuntogeenisella-organisilla-gmo-tehtavasta-kenttakokeesta-geenitekniikan-lautakunta/c19ed688-c57e-4f4f-914b-3ba4783c2df1>

Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA): <http://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/gmo>

XXXVII. Övervakning av efterlevnaden

215. Övervakningskommittén för efterlevnad av konventionen har inte behandlat ärenden som gäller Finland.

VN/14622/2024-YM-32

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: